

Hrvatski Glasnik

GLASILO HRVATSKOG KULTURNOG DRUŠTVA "NAPREDAK" ŽUPE SOLI

Godina III

Broj 36

Tuzla, 12.03.1995.

Cijena 1 DEM

3 KUNE

KRISTIAN KREKOVIĆ

TUZLANSKI SLIKAR SVJETSKOG GLASA

Bosiljko Mišetić boravio u Tuzli

SVI HRVATI MORAJU IMATI JEDINSTVEN CILJ

Bosiljko Mišetić, koji kao opunomoćenik predsjednika Tuđmana za pitanja Federacije i konfederacije zarađuje mnogo manje od onoga što bi zarađivao kada bi više vremena posvetio svome odvjjetničkom uredu, posjetio je Tuzlu i razgovarao s hrvatskim dijelom tuzlanskog es-tablišmenta. Navodimo dijelove njegove solilokve Hrvatima, koje nisu ili ne bi objavili državni mediji.

Hrvatski državni vrh, hrvatska država i njen poglavar prate i brinu za sve što se događa Hrvatima na ovim prostorima. Hrvati moraju shvatiti što im se dogodilo u povijesti, nedavnoj prošlosti, da odrede svoju poziciju danas i kuda ići sutra. Biti ovakvim ili onakvim Hrvatima prije 1990., kada su Srbi postavili balvane ili čak nakon 1991., kada su na Hrvate okrenuli svoju artiljeriju, moglo se tolerirati. Poslije 1990. ne biti Hrvatima već ovom ili onom vrstom Jugoslavena, nije bilo prihvatljivo. Zato više ne treba žaliti za onih 20% Hrvata koji su se izjasnili kao Jugoslaveni, ako nisu shvatili i osvijestili se kao Hrvati.

Tri srpske varijante

Sva tri konstitutivna naroda Bosne i Hercegovine imali su svoje ciljeve. Srbi su imali tri varijante. Po prvoj su htjeli okupirati BiH i skupa sa područjima otrgnutim od Republike Hrvatske pripojiti je Srbiji. Po drugoj varijanti išli su na neku novu Jugoslaviju bez Slovenije a možda i bez Makedonije, kada bi im veliki broj Muslimana, simpatizera Jugoslavije i onih 20% Hrvata koji su se izjasnili kao Jugoslaveni, mnogo pomogli. U trećoj varijanti koristili bi presedan prema Washingtonskom sporazumu, i konfederalno povezali okupirana područja Bosne i Hercegovine i Hrvatske sa Srbijom. S druge strane, i naši nužni saveznici Muslimani imaju ciljeve koji nisu uvijek sukladni interesima Hrvata. Mi kod Alije Izetbegovića vidimo naznake onoga što uvjetno karakteriziramo kao fundamentalizam, iako treba priznati da je skoro napravio stanoviti zaokret prema Federaciji. Pitanje je da li je taj zaokret dovoljan. Moramo stalno imati na umu da su mnogi Muslimani skloni Jugoslaviji jer su u njoj postigli optimum svoje osobne, vjerske i nacionalne emancipacije.

Mi danas polazimo sa stanovišta da su Hrvati različiti, pripadaju različitim strankama i imaju različite poglede, ali da svi žele dobro hrvatskoj zajednici i tome doprinoše sukladno svojim mogućnostima. Među njima nema antihrvata.

Definirati jedinstven nacionalni program

Zemljopisno bi ih mogli podijeliti na granične Hrvate, Hercegovce, koji se graniče sa Hrvatskom i koji, ne treba tajiti, žele biti dijelom hrvatskog političkog korpusa. Pripisuje im se tvrdoća, ekstremizam, radikalizam.

Srednjobosanski Hrvati su veličanstven primjer hrvatske opstojnosti u povijesno i zemljopisno okrutnim uvjetima koji sa svojim duhovnim i političkim pastirima, franjevcima, istrajavaju u kataklizmičnim uvjetima egzistencije.

Najzad, tu su posavski Hrvati, naslonjeni na Hrvatsku i inkorporirani u manje ekstremne muslimanski milje.

Naš je posao da definiramo nacionalni program, komplementaran svim Hrvatima i koji bi prihvatili Hrvati različitih političkih opredjeljenja. Hrvatska država, njen poglavar i sve njene relevantne institucije drže da je Washingtonski sporazum i Ustav Federacije u ovom trenutku, politički optimum. Svi ga zdušno prihvaćaju i podupiru. Sporazum i Ustav jamče Hrvatima konstitutivnost i puni suverenitet, proporcionalno ograničen prijenosom dijela toga suvereniteta na Federaciju, onako i onoliko kako se dogovore ravnopravni partneri Hrvati i Muslimani. Provedba sporazuma u svim nijansama i na svim razinama, nužan je uvjet konstitucije Federacije.

Washingtonski sporazum i Ustav Federacije isključuje bilo kakvu majorizaciju sistemom jedan čovjek - jedan glas. Temeljna zabluda muslimanske političke prakse jeste ufanje da će majorizacijom, po prepisanoj srpskoj formuli, dobiti državu Bosnu bez Hrvata. To im Washingtonski sporazum i Ustav Federacije ne omogućavaju. To neće dopustiti hrvatska država.

Američki veleposlanik Viktor Jakovič u Tuzli SIROVINE UMJESTO PAKETA

U dvodnevnu radnu posjetu Tuzli doputovao je američki veleposlanik u R BiH, gospodin Viktor Jakovič, sa suradnicima za vojna i politička pitanja. Tijekom posjeta veleposlanik Jakovič posjetio je načelnika općine mr. Selima Bešlića, Tuzlansko-podrinjski kanton, Zapovjedništvo II. korpusa, Franjevački samostan, Muftijstvo, Forum građana i Srpsko konsultaciono vijeće.

U kabinetu načelnika Bešlića gosp. Jakovič je informiran o trenutnoj političkoj i gospodarskoj situaciji u Tuzli, te potrebama ovog nekada najvećeg industrijskog centra BiH. Bešlić je rekao da je Tuzlu, uglavnom zbog ranih djelovanja, napustilo oko 20.000 građana svih nacionalnosti, ali ipak, ponajviše Srba. Zbog etničkog čišćenja u sjeveroistočnoj Bosni i drugim dijelovima države, u Tuzlu se slijele i trenutno u njoj boravi oko 55.000 prognanika.

Prema riječima načelnika Bešlića Tuzli je prvenstveno potrebna pomoć u vidu projekata i programa za prestrukturiranje ovdašnje privrede, a ne isključivo humanitarna pomoć. Drugi problem Tuzle i cijele BiH, je kako zadržati mlade i stručne kadrove, koji ne vide svoju perspektivu u bliskoj budućnosti. Samo rješavanjem ovih dvaju problema Tuzla ima nekakve šanse za povratak na mjesto koje je i prije zauzimala.

Jaka Hrvatska jamči hrvatske interese

Ono što nas sada primarno zanima jeste jaka hrvatska država. Jaka hrvatska država, kao međunarodni pravni subjekt, polako ali sigurno postaje značajan gospodarski, politički i vojni čimbenik. U tom svjetlu treba gledati otkaz UNPROFOR-u, kojim se rješavanje hrvatskog problema odvajalo od zadaće UNPROFOR-a u Bosni i Hercegovini. Hrvatska država danas ima snage i sredstava da zaštiti Hrvate, njihovo dostojanstvo ma gdje oni bili. U Bosni i Hercegovini, sada joj je primarni zadatak zaustaviti iseljavanje, a poslije, osigurati njihov povratak u rodne kuće, na njihova ognjišta. Ne možemo se više oslanjati na verbalnu i deklarativnu podršku, apelirajući na njihovo domoljublje. Hrvatima Bosne nije potrebno isticati domoljublje. Kako bi u kataklizmičnim periodima povijesti ostao i opstao tu gdje je. Ne može se dopustiti da Hrvati Sarajeva ili Vareša, ako su u mirovini, dobivaju jednu marku, a ako su zaposleni dvije marke mjesečne plaće. Hrvatska bi na ovim prostorima trebala pospješiti hrvatsko gospodarstvo. Uspješna hrvatska poduzeća ne trebaju tajiti da gaje posebnu brigu prema hrvatskom čovjeku. Ne smiju se rukovoditi isključivo profitabilnošću poduzeća. Moraju pronaći i pomoći uspješne Hrvate da ekonomskim sredstvima podignu životni standard ukupne hrvatske zajednice. Svako hrvatsko poduzeće mora jasno i glasno dati do znanja da vodi brigu o Hrvatskom čovjeku. Ovdje treba otvarati hrvatske banke u kojima će Hrvati dobivati kredite pod povoljnijim uvjetima od onih u Hrvatskoj. Jer ovaj prostor nije predziđe kršćanstva ili Europe, već predziđe hrvatske države. Tko to ne shvaća politički je diletant ili hrvatskoj državi ne želi dobro. U većem dijelu hrvatskog vrhovništva je sazrelo ovakvo shvaćanje. Ako ne shvaćamo da je Bosna i Hercegovina domovina i Hrvata onda je to političko sljepilo, i ako ne budemo vodili takvu politiku to će biti kobna pogreška.

BiH je domovina i hrvatskog naroda

U tom kontekstu treba prepoznavati što je nacionalni interes i kako prema tome interesu praviti nacionalni program. Moram vam podvući: Puno se bolje odavde vidi Hrvatska nego Bosna iz Hrvatske. Ali i HDZ-e se pomalo transformira. Na cvjetnu nedjelju 1990., na Trgu Francuske republike, rečeno je da je i Bosna i Hercegovina domovina hrvatskog naroda, i da se za opstojnost i budućnost Hrvata sve mora žrtvovati. Nespokojne Hrvate treba ospokojiti, obeshrabrene ohrabriti, i od ovo Hrvata što nas je ostalo napraviti svrhovitu transparentnu zajednicu koja će se zalagati za dobrobit Hrvata na ovim prostorima. Na nekim našim prostorima ovdje, Napredak i svećenici su ostali jedini zaštitnici hrvatskosti. Ali Hrvati Bosne i Hercegovine, ma kako bili različiti, od pedeset problema trebaju naći pet krucijalnih stvari za koje će reći svima ovdje da od njih ne odstupaju. U nekoliko strateških stvari su svi za jednoga i jedan za sve. To je pitanje konstitutivnosti. Ne prava na kulturnu autonomiju. Tamo gdje je u Bosni jedan Hrvat on ima pravo na svoj jezik, svoju kulturu, to je prirodno pravo Hrvata u Bosni, koja je i njegova država.

Hrvati u HVO

Dok se to drukčije ne uredi, Hrvati imaju pravo na svoju vojsku. Imaju pravo birati u koju i kakvu vojsku će ići. Neće biti Federacije ako se ovdje ne vrati postrojba HVO, ako se u Sarajevu ne vrati brigada Kralj Tvrtko. Mi smo svjesni da ta brigada ne može obraniti Hrvate. Ali ako hoće da im Sarajevo bude sjedište Federacije, tamo Hrvat mora imati konstitutivnu ulogu. Jer, da nije bilo Herceg Bosne i hrvatskog vojnika u HVO-u, danas se hrvatsko pitanje u Bosni ne bi rješavalo kao političko već kao humanitarno. Tko spadne na to da postane samo humanitarni problem, on nije više narod, već stvar - insekt.

A. Lj.

IZ GOVORA DR. FRANJE TUĐMANA

PETA OBLJETNICA PRVOG OPĆEG SABORA HDZ-a

Da nije bilo i da nema takove većinske stranke kao što je HDZ-e, na koju se državno vodstvo moglo osloniti u donošenju i najsudbonosnijih odluka, ne bismo mogli postići sve ono što smo postigli.

To više, i pred hrvatskim narodom, i pred poviješću usudujem se ustvrditi - ne bismo imali ni slobodne i suvremene hrvatske države da nismo imali takovu većinsku stranku kao što je HDZ. Time nisam mislio niti želio pripisati samo HDZ-u sve zasluge za uspostavu samostalne Hrvatske, koje pripadaju čitavome, ili točnije, golemoj većini hrvatskoga naroda

U Zagrebu je proslavljena 5-ta obljetnica Prvog općeg sabora Hrvatske demokratske zajednice. Na skupu koji je održan 25. veljače u košarkaškom centru "Dražen Petrović", bilo je nazočno oko pet tisuća sudionika. Uz predsjednika Stranke i Republiku dr. Franje Tuđmana, stigli su i sudionici Prvog općeg sabora, predstavnici svih županijskih i drugih organizacija stranke iz inozemstva i domovine, brojni državni dužnosnici te mnogobrojni gosti. Nakon intoniranja himne i otvaranja svečanosti skupu se obratio predsjednik stranke dr. Franjo Tuđman. On je na početku govorio o okolnostima održavanja Prvoga općega sabora stranke 24. i 25. veljače 1990. godine i istaknuo kako je od toga povjeshnog sabora proteklo pet godina, a u tom kratkom razdoblju zbilo se toliko događaja kao da su od tada prohujala mnoga desetljeća. Sabor je

održan u Zagrebu, glavnome gradu Hrvatske, u vremenima kada je HDZ-u jedva bilo dopuštena djelatnost, s otvorenim prijetnjama da će biti onemogućen, zabranjen, a vodstvo uhićeno. Tadanji komunistički režim nije gradilo slične zapreke ni prijetnje ni jednoj od 30 drugih oporbenih stranaka što su se pojavile na političkoj sceni.

Održavanje toga Sabora, rekao je potom dr. Tuđman u sadašnjim okolnostima bilo je od povijesnog i sudbonosnoga značenja: "Progovorili smo hrvatskom puku i inteligenciji, smjelim, za mnoge nezamislivim programom HDZ-a, da HDZ-e kao novu

političku snagu kojom hoćemo stvoriti buduću slobodnu Hrvatsku, želimo graditi na svim sastavnicama dotadašnje hrvatske povijesti". HDZ-e je nastupila s programom uskrsnuća i pomirbe potresenog, pritisnutog i uštkanog, podijeljenog te zavađenog i zdvojnog hrvatstva, rekao je predsjednik Tuđman, te potom govorio o povijesnom djelovanju HDZ-a i njezinom sudjelovanju u stvaranju hrvatske države. S tim u svezi on je naglasio: "Jer, da nije bilo i da nema takove većinske stranke kao što je HDZ-e, na koju se državno vodstvo moglo osloniti u donošenju i najsudbonosnijih odluka, ne bismo mogli postići sve ono što smo postigli. To više, i pred hrvatskim narodom, i pred poviješću usudujem se ustvrditi - ne bismo imali ni slobodne i suvremene

hrvatske države da nismo imali takovu većinsku stranku kao što je HDZ. Time nisam mislio niti želio pripisati samo HDZ-u sve zasluge za uspostavu samostalne Hrvatske, koje pripadaju čitavome, ili točnije, golemoj većini hrvatskoga naroda". Dr. Tuđman je potom podsjetio na životna pitanja hrvatskoga naroda i suverene hrvatske države - povratak okupiranih područja u hrvatski ustavno-pravni poredak; povratak prognanika u njihove domove rješanjem etničkih prava u cjelini i lokalne samouprave za hrvatske Srbe, tamo gdje su prije rata imali većinu; nastavak gospodarskoga preporoda ubrzanjem privatizacije i slobodnoga poduzetništva, kako bi se povećala proizvodnja i zaposlenost te podignuo životni standard svih građana; rješenje mnogostrukih problema stradalnika domovinskog rata i poboljšanje socijalnoga položaja umirovljenika; osiguranje demografskoga preporoda Hrvatske uključujući i dugoročni povratak iseljeničtva; poboljšanje uvjeta za razvitak kulture i znanosti na svim područjima. "Slaveći petu obljetnicu Prvog sabora HDZ-a možemo s pravom ustvrditi da je u tom kratkom razdoblju zgusnuta višestoljetna hrvatska povijest. Sve za slobodu, sreću i budućnost Hrvatske nam domovine, za ugled i snagu, čast i dostojanstvo suvremene hrvatske države" - rekao je na kraju svoga govora na svečanosti prigodom proslave 5-te obljetnice Prvoga općeg sabora Hrvatske demokratske stranke njen predsjednik dr. Franjo Tuđman.

Priredio: Josip Velle

INTERVIEW: dr Mate Granić, ministar vanjskih poslova Republike Hrvatske

WASHINGTON - NAJVEĆI KORAK KA MIRU

Mnogo je povoda za razgovor sa doktorom Matom Granićem, ministrom vanjskih poslova u Vladi Republike Hrvatske: od sudbine Unprofora na teritoriji Hrvatske do plana o susretu Tuđman - Milošević - Izetbegović. Razgovor smo započeli pitanjem o Unproforu i, s tim u svezi, budućnošću okupiranih područja.

• Kninski secesionisti su pregovore sa Hrvatskom o političkim pitanjima, odnosno o tzv. planu "Z-4" uvjetovali ostankom Unprofora. Predsjednik Tuđman i vi osobno, više ste puta istakli da je odluka o uskraćivanju mandata Unprofora definitivna. Može li se onda, uopće, više govoriti o mirnoj reintegraciji okupiranih područja Hrvatske?

- Još se može govoriti o mirnoj reintegraciji, jer nisu Srbi s okupiranih područja jedini koji o tome odlučuju. Sasvim sigurno je da je Beograd taj koji ima odlučujući utjecaj na Knin. Oni su odbili političke pregovore, kao i daljnje pregovore o gospodarskoj suradnji da bi pojačali pritisak na Republiku Hrvatsku da promijeni svoju odluku. Ali, treba naglasiti da nas to još više učvršćuje u našem uvjerenju da smo u pravo vrijeme donijeli pravu odluku. Naša odluka da prekinemo mandat Unprofora primarno je donesena zbog toga što sadašnji mandat zaleđuje postojeće stanje, a to je stanje potpunog etničkog čišćenja koje je de facto završeno, stanje u kojem se nijedan prognanik nije vratio, stanje u kojem je tijekom mandata Unprofora protjerano oko 12.000 ljudi i ubijeno više od 600 Hrvata i drugih nesrba, a nema ni kontrole hrvatskih granica. Stoga ne želimo više da se takvo stanje produžava već upravo želimo da se ubrzaju procesi mirne reintegracije i pregovori. Mi i vjerujemo da će naša odluka ubrzati i uključivanje međunarodne zajednice da se čim prije nađe mirno rješenje.

Zbogom Unproforu - konačno

• Međutim, ta ista međunarodna zajednica trenutno vrši prilično jak pritisak na Hrvatsku

Sasvim je izvjesno da Beograd ima odlučujući utjecaj na Knin • Potpisivanje Washingtonskog sporazuma je najveći korak ka miru u cjelokupnom tijeku rata na području bivše Jugoslavije • Odluka Republike Hrvatske o konačnom prestanku mandata Unprofora je konačna • Nema straha od proširenja rata ako ode Unprofor, jer Srbi ne bi imali dovoljno snaga za istovremeno ratovanje u BiH i Hrvatskoj

da izmijeni svoju odluku. Da li je Hrvatska ipak sačuvala neku rezervnu varijantu po kojoj bi pristala na produžetak mandata Unprofora, naravno uz bitno izmijenjen mandat odnosno ovlasti "plavih kaciga"?

- Naša odluka o prestanku mandata Unprofora je konačna, a što se tiče međunarodnog nadzora i kontrole to je moguće ukoliko međunarodna zajednica predloži prihvatljiv plan za mirnu reintegraciju, ali ne dolazi više u obzir Unprofor.

• Tzv. SRJ - kako je najavio njihov ministar vanjskih poslova Jovanović - traži da Hrvatska prethodno prizna

nadam se, od obostranog interesa. Međutim, odmah da kažem, vrlo je važno naglasiti da nema nikakvog dogovora predsjednika Tuđmana i Miloševića niti ima ikakvih koncesija ili dogovora oko Bosne i Hercegovine.

• Prema nekim napisima u tisku Hrvatska navodno u Beogradu, u ulici Kneza Miloša, planira otvaranje veleposlanstva. Da li je to tačno?

- Ukoliko bi došlo do međusobnog priznanja, onda će se otvoriti i veleposlanstvo u Beogradu.

• Strateški je interes Hrvatske i sudbina Bosne i Hercegovine. Da li je nedavni sastanak u Münchenu i dogovor o uvođenju međunarodne arbitraže, jamstvo da će se otkloniti dosadašnji nesporedni oko uspostavljanja Federacije BiH?

- Ja bih kazao da to sve, ipak, treba gledati u jednoj dinamici. Potpisivanje Washingtonskih sporazuma sigurno je bio najveći korak u cjelokupnom tijeku krize i rata na području bivše Jugoslavije, najveći korak prema miru. Ti sporazumi su omogućili da prestane rat i sukob između Hrvata i Muslimana u Bosni i Hercegovini, da se riješe brojna humanitarna pitanja i puste zatočnici, odnosno da se stvori jedna nova klima pregovora i stvaranja Federacije koja bi u svakom slučaju bila temelj budućeg mira na ovom području. Sigurno je da mi nismo zadovoljni dinamikom i Münchenski sporazum, odnosno dogovor, je jedan veliki korak naprijed. Taj dogovor je korak naprijed, jer su se obje strane suglasile, a Hrvatska je to čvrsto podržala, da se odredi, i za politička i za vojna pitanja, međunarodna arbitraža, odnosno da će obje strane prihvaćati mišljenje te arbitraže. I oko toga nije bilo, nikakvih dilema niti na jednoj, niti na drugoj strani, niti na trećoj strani tj. Republici Hrvatskoj kao političkom konfederalnom partneru. I evo, očekuje se da će uskoro biti predložen arbitar ili arbitri i da će se jedna i druga strana o tome izjasniti. U svakom slučaju, još jednom naglašavam da je to bitan korak naprijed.

"SRJ" kao sljednika bivše SFRJ. Kakav je vaš komentar te izjave i da li, unatoč tome, putujete u Beograd, odnosno što očekujete od tog puta?

- Što se tiče priznanja kontinuiteta "SRJ", Hrvatska to nije spremna priznati, jer odluke o tome već mnogo prije donijela je Batinderova komisija i one su jasne. Hrvatska je te odluke prihvatila, kao i cijela međunarodna zajednica, a isto mišljenje imaju i sve druge zemlje koje su nastale raspadom bivše SFRJ. Za nas su prioritetna pitanja međusobno priznanje, zatim traženje nestalih osoba i druga humanitarna pitanja, a sve su to ujedno pitanja,

• No, i u Mostaru postoji, posredstvom europske uprave, svojevrsna međunarodna arbitraža, ali se, usprkos tome, problemi zaoštravaju. U čemu je tu problem i kako objašnjavate da svijet krivicu uglavnom pripisuje hrvatskoj strani?

- To je slojevito pitanje pa treba odgovoriti na više stvari. Mostar je posebno pitanje koje sasvim sigurno bitno ovisi i o razvoju ukupne situacije u Bosni i Hercegovini, odnosno stvaranja Federacije BiH i provedbe Washingtonskih sporazuma u cjelini. Pri tome se ne može uspoređivati europska uprava odnosno uprava kojom rukovodi gospodin Koschnick i međunarodna arbitraža. Naime, kod međunarodne arbitraže dvije se strane izjašnjavaju oko čega se slažu, a oko čega ne slažu i oko ovog potonjeg da će prihvatiti mišljenje arbitra. Koschnick je na čelu europske administracije, odnosno administracije Europske unije, tj. u njeno ime radi na uspostavi mira. Pitanje Mostara je složeno pitanje iz razloga što treba imati u vidu da je u srednjoj Bosni i Mostaru bilo sigurno najviše žrtava i na jednoj i na drugoj strani, i na muslimanskoj i na hrvatskoj strani, kao i to da su Srbi u najvećoj mjeri uništili Mostar. No, u okviru toga treba, također, naglasiti da je i na jednoj i na drugoj strani postojala značajna, ja bih rekao značajna količina nepovjerenja. U tom procesu približavanja, u procesu izgradnje povjerenja sigurno je najvažnije, s jedne strane, pomoć i od strane Republike Hrvatske i, s druge strane, od predsjednika Izetbegovića, ali isto tako i od strane međunarodne zajednice. No, isto tako i o odnosima u Republici BiH, prije svega o procesu stvaranja Federacije BiH, također, bitno ovisi i odnosi u Mostaru.

Hrvatska pomaže Bihaću

• Nedavno je u Hrvatskoj objavljena izjava kako je Bihać "štit Hrvatske". Kako procjenjujete tamošnju aktualnu vojnu situaciju i mislite li da je možda sada vrijeme da profunkcionira hrvatsko - bosanskohercegovački vojni savez?

- Smatram da je Hrvatska učinila najviše da olakša tu situaciju. Hrvatska najviše, a drugi vrlo malo! Jer, da podsjetim, i Unprofor i NATO tu su se pokazali totalno nespornim i praktički nesposobnim. Sva pomoć koja je došla u to područje dolazila je s područja Hrvatske. S druge strane Hrvatska je maksimalno što je mogla koordinirala svoju djelatnost s BiH diplomacijom i kroz UN i KESS, te učinila najviše što je mogla da se aktualizira problem Bihaća. Prema tome, Hrvatska je učinila maksimalno u okviru svojih mogućnosti u ovom trenutku. Jasno je pri tome da je i jedan od razloga donošenja hrvatske odluke o prekidu mandata Unprofora bilo i nepoštivanje granica RH s obzirom da je unatoč prisustvu Unprofora u borbama oko Bihaća angažirana i vojska iz UNPA zona u Hrvatskoj. Aktivnosti HVO u Livanjskom polju bitno su olakšale poziciju Bihaća.

• Mislite li da bi Srbi u slučaju proširenja rata i povezivanja bosanskih Srba sa onima iz Knina u Hrvatskoj mogli postići veće vojne uspjehe?

- Mislim da ne mogu i mislim, također, da je to još jedan od dokaza o krivim procjenama mogućih posljedica odlaska Unprofora iz Hrvatske tj. da bi automatski došlo do širenja rata. Naime, uključivanje bosanskih Srba u rat i na području Hrvatske zapravo bi oslabilo njihovu snagu u BiH. Oni za to nemaju dovoljno snaga.

Uvijek za pregovore

• Kako komentirate najnoviju europsku i svjetski prihvaćenu inicijativu o održavanju nove međunarodne konferencije o bivšoj Jugoslaviji?

- Hrvatska je već ranije rekla da prihvaća pregovore i s lokalnim Srbima i s Beogradom, a istakla je i uvjete za takve pregovore. Isto tako prihvaća, s treće strane, i sve međunarodne inicijative koje mogu dovesti do mirnog rješenja krize. Jasno, mi smo

stoga pozdravili i ovu najnoviju inicijativu, ali smo kazali da su zato neophodne određene pripreme kao i izjašnjavanje svih strana. Mi za sada znamo da se nedvosmisleno protiv izjasnio Karadžić - doduše on nije ni pozvan na taj skup - dok je beogradska diplomacija dala značajne preduvjete. Stoga očekujemo veće angažiranje međunarodne zajednice da dođe do jednog takvog skupa.

Josip VRIČKO
Darjan ZADRAVEC
Preuzeto iz "Oslobodenja"

POJAČANE AKTIVNOSTI UNPROFOR-a NA HUMANITARNOM PLANU

Aktivnosti UNPROFOR-a zajedno sa podrškom humanitarnih agencija u tuzlanskom regionu i okolini su veoma pojačane u posljednje vrijeme.

Dobar primjer koristi od izuzetne suradnje UNPROFOR-a i lokalnih institucija je izgradnja ceste BANOVICHI - RIBNICA. Ova cesta će omogućiti saobraćaj u sigurnom području i sačuvati ceste sela RIBNICE. UNPROFOR je završio rad na ovom projektu nedavno u suradnji sa "TUZLA PUTEVIMA". Novi projekat UNPROFOR-a je već u progresu. To je izgradnja zaobilazne ceste u Banovićima i izgradnja značajne željezničke pruge.

UNPROFOR također daje podršku projektu koji ima za cilj poboljšati snabdijevanje vodom u Tuzli. Ovo je centralni projekat koji košta 2.8 milijuna DM i bit će poduzet u suradnji sa organizacijom SEA (Skotska Europska Pomoć).

Postrojbe UNPROFOR-a igraju ključnu ulogu u snabdijevanju gorivom. Posljednjih šest mjeseci UNPROFOR se brine o nabavci goriva za ambulante i bolnice u Varešu, Daštanskom, Olovu i Pogaru. UNPROFOR distribuira značajnu količinu nafte i benzina vjerskim dužnosnicima, zdravstvenim centrima i tvornicama.

UNPROFOR će se pobrinuti za distribuciju sjemena za proljetnu sjetvu za 153.000 obitelji u skorom periodu. Pored toga distribuira hranu za bezbroj ljudi.

Prosječno oko 500 ljudi tjedno dolazi na medicinski tretman samo u bolnice UNPROFOR-a.

Ukratko, sve ovo navodi na zaključak da postrojbe UNPROFOR-a ulažu ogromne napore na polju obrazovanja, protiv crnog tržišta, za izgradnju i održavanje religioznih kulturnih i zabavnih centara, nabavku kućanskih artikala, poštanskog sustava, kanalizacije, električne energije i mnogih drugih značajnih područja.

Nažalost, aktivnosti UNPROFOR-a trenutačno trpe zbog restrikcija koje su nametnute. Ove restrikcije je teško prihvatiti jer povrh svega sve intencije UNPROFOR-a su da kreira povoljne uvjete za implementaciju prekida neprijateljstva i da osigura vojnu podršku za neprekidnu dostavu humanitarne pomoći.

Press informativna služba:
Kapetan Babar Sultan,
Sektor S/I

UNPROFOR

UNITED NATIONS PROTECTION FORCE

RAVNOM POSAVINOM

STVORITI UVJETE ZA POVRATAK

Bosanska Bijela, bilo je i ostalo nacionalno mješovito bosansko naselje. Ovo selo poznatije je kao željeznička postaja na pruži Brčko - Banovići. Ali, za njega se čulo i zbog drugih njegovih karakteristika: do ovog rata ovdje je bilo 520 hrvatskih, i oko 250 srpskih kuća, imalo je, prema posljednjem popisu, oko 2.000 stanovnika, jer je dosta mladog svijeta iselilo iz raznoraznih razloga, a najviše je onih koji su išli u inozemstvo, trbuhom za kruhom. Bosanska Bijela je bilo veliko selo u velikoj brčanskoj općini. Djeca su se listom školovala, jer im je Brčko pa i Tuzla, bila blizu, i vlakom i cestom Tuzla - Županja, koji prolazi tik uz selo. Ujedno je to bilo i bogato selo, jer su njegovi žitelji sve vrijedni ljudi, koji su obnovili iz temelja svoj stambeni fond, izgradili školu, poštu, dvije crkve, pravoslavnu i katoličku, dom kulture. Ovo selo je poznato i po kuli jednog od begova Gradaševića, i ona i danas stoji kao spomenik pod zaštitom države. Ovdje je bila i jedna od najstarijih katoličkih župa u Posavini. Tako je i tijekom ovog rata sa svojim stadom ostao župnik Franjo Filipović.

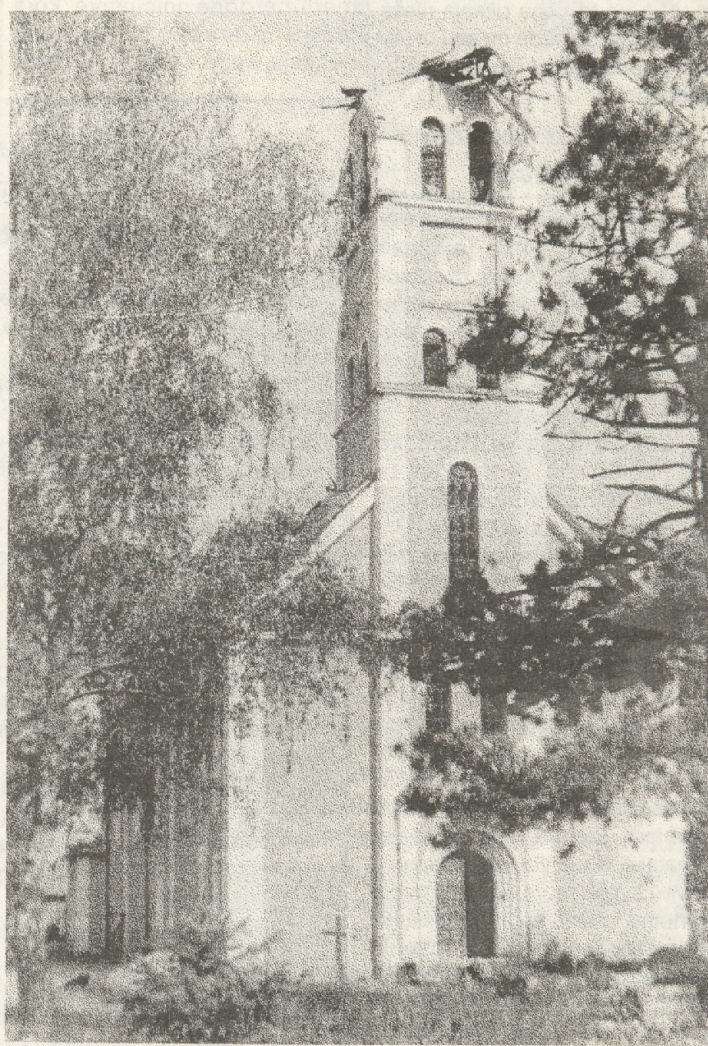
Sve u svemu, u ovom podma-jevičkom selu, do ovoga rata živjelo se dobro. Većina je bila prezadovoljna, a oni koji su tražili kruha pored pogače naravno da su odlazili u inozemstvo, i u druge dijelove bivše Juge.

A onda je došlo ovo zlo. Ovaj svirepi, krvavi, i pljačkarski rat. Kada je Karadžić otvorio Pandorinu kutiju, i pozvao Srbe na okup, kada je, dakle, zakucalo i kama proradila, dobar broj Srba iz Bijele je otišao svom vođu. Išli su mirno i bez ožiljaka preko hrvatskih sela Dubrava, Donjih i Gornjih Hrgova... Mještani u Bosanskoj Bijeloj danas tvrde da njihovih bivših komšija i susjeda ima najviše u Pelagićevo, Brčkom, Janji i u drugim susjednim posavskim mjestima. U selu je, kako nam vele Ivo Lamešić i Augustin Anđić, ostalo oko 50 Srba, i oni su sigurni. Nikome se ništa ovdje nepredviđeno nije dogodilo, u prazne kuće privremeno su uselili prognanici, i Hrvati i Muslimani.

Mrtvi kapitali

U centru Bosanske Bijele, tik uz ratnu bolnicu, je velika i nova kuća domaćina Ive Lamešića. S njim kod kuće cijelo vrijeme rata je njegova vjerna sputnica, supruga Luca. Dan je bio lijep kada smo se ovdje našli, pa smo pred kućom sreli bračni par Ivu i Lucu, susjede Augustina Anđića i Josipa Geljića,

Rad na zemlji ni prije rata ovdje mnoge nije mogao zadržati, a što će biti sada vidjet ćemo, kaže vrijedni domaćin Ivo Lamešić iz Bosanske Bijele

Oštećena crkva u Dubravama

te prognanike iz sela Laništa, Marijana Zdravca. I zapodjenuli smo s njima ugodni razgovor.

- *Moja dva sina su dugo u Švicarskoj, a jedan sin i kćerka su mi naradu u Austriji (Niko, Ilija, Jurica i Katica). Svih četvero su u inozemstvu od sedam do deset godina. Znači nisu pobjegli kada je rat započeo, kaže nam dobro raspoloženi domaćin, Ivo Lamešić, inače po profesiji kovač, a već dugo "čisti" zemljoradnik, koji ima toliko grunta da bi on i sva njegova djeca, kada bi bila tu, imala od čega živjeti.*

- *Hoće li se djeca uskoro vratiti, i da pomognu u ratu, i da pomognu ocu i majci, da se obitelj ne rasturi, a zemlja i kuća ne opusti?*

- *Ništa vam ne bih sada znao reći. Vidite, od rada na zemlji i prije ovog*

jedva dvadesetak kilometara, ali Lamešići, i svi drugi bojovnici, logističari, civili, ako hoće u Republiku Hrvatsku, i dalje, moraju 1.000 kilometara prewalki preko brda i planina, preko kamenite Hercegovine, duž Jadrana i Velebita.

- *Ništa mi ne znamo kako će se to završiti. Mi samo znamo da nam je do Save 25 kilometara, a do Brčkog prugom pola sata vožnje, kažu naši sugovornici. - Jesmo se izjasnili da se ovdje osnuje nova općina Ravne-Brčko, ali recite vi nama što mislite hoće li to proći, pitaju nas domaćini.*

Mi smo u centru sela, a preko puta je pravoslavno groblje. Vidimo da tu nema nikakvih znakova nasilja, izživljavanja. I naši sugovornici to isto kažu. Tu, u pravoslavnom dijelu Bosanske Bijele (zaseoci Cvijanovići, Bijeli Potok, Podbrde, Kalajdžije) je pravoslavna crkva. Nema na njoj tornja. Gazda Lamešić veli da je on, kao i katolička crkva, kao i još 40 privatnih kuća, pogodena tenkovskim i minobacačkim granatama, kada su četnici bili ukopani u Ceriku. Tada je Bijela bila postastica za gađanje, daleka kilometar dva zračnom crtom. No, ljudi su se ovdje tako organizirali da su sve kuće granatama oštećene odmah sanirali i štete su tako smanjene.

- *Ja sam po zanimanju hidrotehničar. Moja radna i ratna obveza je da brinem da u Bosanskoj Bijeloj bude ispravan seoski vodovod, i da selo, vojska, ratna bolnica, mnoštvo prognanika koji su tu, imaju vodu, i budu zdravi, kaže Josip Geljić.*

Njemu u poslu pomaže prognanik i privremeni stanovnik Bijele iz Laništa (selo tik uz Pelagićevo) Marijan Zdravac koji kaže da je vidio kako su četnici zapalili njegovu kuću, kada su seljani bježali preko bijela svijeta. Da je u Bijelu stiglo dosta humanitarne pomoći najviše treba zahvaliti Caritasu. Hrana i odjeća dijeljena je svima bez razlike.

Na naše pitanje, vraćaju li se izbjegli iz Posavine, odgovor je bio:

- *Vraćaju se. Ali, sigurnost i neizvjesnost oko završetka rata i uređenja zemlje je takva, da masovnog povratka još nema. A zemlja je neobrađena, na crtama treba puno boraca.*

Zahvaljujemo se uslužnim domaćinima i odlazimo natrag u Tuzlu, i sami dvojeći pred nadolazećom budućnošću.

Mato BIKIĆ

KLJUČ

Kada u razgovoru spomenem riječ, ključ, članovi redakcije "Hrvatskog Glasnika" slatko se nasmiju. Jednom smo prigodom o ključu načinili vic, kojega se često sjetimo.

Kada u razgovoru spomenem riječ "ključ", članovi redakcije "Hrvatskog Glasnika" slatko se nasmiju. Jednom smo prigodom o ključu napisem, no nije riječ o tomu iz vica. Jer to je naime običan ključ - predmet kojim se nešto otvara ili zatvara i nije toliko značajan da o njemu treba posebno pisati. Nije u ovoj mojoj priči riječ ni o Ključu, u kojem prije nekoliko stoljeća Turci uhvatiše našega zadnjega bosanskoga kralja i "Bosna šaptom pade". Ne mislim ni na onaj ključ kojega upotrebljavaju za rješavanje problema u statistici, financijama, matematici, fizici, elektronici. Ja bih da pričam o nekim drugim ključevima s kojim smo ja i moja generacija život proveli i devalirali, po kojima nam se sudbina krojila. Ja osobno, dogurao sam i do mirovine. Kako sam prošao i to je moja osobna stvar. Smetali su mi ti ključevi, pokušavao sam ih se riješiti, ali nije moglo. Nadao sam se da ću ih skinuti s leđa kada prije nekoliko godina najviše višestranačke demokratske izbore. Pomislio sam - evo demokracije, odoše ključevi. Ali nije tako bilo. Ne daju se oni tako lako.

PREDSJEDNIŠTVO PO KLJUČU

Na listi za izbor Predsjedništva naše države, opet se pojavi ključ - dva Muslimana, dva Hrvata, dva Srbina i jedan Jugoslaven. Predsjedništvo bi izabrano. Netko vrijeme je funkcioniralo po izbornom ključu a onda se dogodiše poznate stvari. Zaratiše ključ i ključaonica, jedni hoće referendum, drugi plebiscit. Mnogi se, pa i ja, ponadaše da će umjesto ključa doći koalicija kako je to kod drugih suvremenih ljudi u svijetu, pobijedit će većina a ne ključ. Dobismo umjesto demokracije - granate. Ključ je morao na popravak, neke mu dijelove zamijenije novima a neki jednostavno otpadoše.

Tako remontovan ključ nastavi i dalje obnašati svoju dužnost ali mnogi primijetiše da kod otključavanja i zaključavanja pomalo škripi. Nije ni čudo, neki mu zupci ne odgovaraju ključaonici. Eto, na primjer, onaj dio ključa koji treba odgovarati hrvatskom dijelu ključaonice, ne štima. Zupci zamijenjeni zupčićima a rupa u ključaonici velika. Nije to baš tako jednostavan ključ pa da maljušni republikanski i hss-ovski zupčić zamijene malo poveći hdz-ovski zubac! Ne bih se upuštao u to da li škripa dolazi i zbog drugih zupčića koji zamijenije zupce. To je problem drugoga dijela ključaonice. Znam samo da se jedan od novih zupčića oštro protiv novome remontu ključa - novim izborima. Ne znam što će se dogoditi, ključ se toliko puta pokazao nepredvidivim. Ali sam siguran da će onaj u Federaciji raditi besprijeekorno jer ćemo ga napraviti kako treba. Sada dosta o tome ključu.

PAMET PO KLJUČU

Ima još jedan koji je u posljednje vrijeme vrlo aktualan. Naime, kada se čovjek rodi on uz ostale dijelove tijela ima i glavu. To mu dođe kao neka kutija u koju se smješta pamet, obrazovanje, odgoj i uopće, sve ono što čovjekovim postupcima tijekom života upravlja. Od onoga što se u čovjekovu kutiju smjesti ovisi da li će mu nekada netko reći kako je lijepo odgojen ili ne, drzak i bezobrazan ili ne, ovakav ili onakav.

Ta kutija ima i više ključeva za otvaranje ili zatvaranje. Jedni su automatski - oči i uši, koje kutija samostalno koristi. Glavni pak ključ načine roditelji koji po svojoj mjeri odlučuju koliko čega će i kada u

kutiju strpati. Naprave oni i duplikat, koji za vrijeme školovanja koriste odgajatelji. I tako se u glavu - kutiju trpa sve i svašta. Kada dijete postane punoljetno, neki roditelji i odgajatelji mu vrata i ključeve i duplikate, a neki zadrže bar duplikat - za studije ili za možda neki drugi slučaj u životu. Za vojsku, recimo. Tako neki nikada ne postaju samostalni, pa o njihovoj sudbini osim njihovih osobnih ključića odlučuju roditeljski ili odgajateljski. Pitat ćete me, štovani čitatelji zašto ja toliko o ovoj vrsti ključa pišem. Iz jednostavnoga razloga, što ljude osobno cijenim po onome kako su koristili svoje automatske ključiće, i kako su ključeve i duplikate koristili oni koji upravljaju njihovim životima.

TV PROGRAM PO KLJUČU

Naravno, dešava se da neki žalost izgube ključiće i ključeve pa kutiju ne mogu koristiti. Ima i onih koji sve njih bace uvjereni da im više neće trebati - sve su naučili i sve znaju. Ponekad kada se u tomu uvjerenju pokolebaju pa im ključevi opet zatrebaju traže ih da bi napravili nove. Tu je dakle ključ onoga što smo u posljednje vrijeme mogli primijetiti u ponašanju nekih, osobito onih iz televizijske kuće - TV Tuzla. Nedavno, jedne večeri, a poklopilo se to sa održavanjem Skupštine HDZ-a Veležupe Soli i posjetom ovim krajevima čelnika ove hrvatske političke stranke, kao i lidera HSLS-a, R. Hrvatske, ta kuća se u terminu TV Dnevnika nije mogla uključiti u program TV BiH. Uključije zato Dnevnik HRT-a, ali nakon desetak minuta prekinuše. I do dana današnjeg ga više nisu uključivali. Nisam vjerovao svojim očima. Kada sam se pribrao sjetih se ključa. Očito da nam je takovo iznenađenje priredio netko komu su, pretpostavljam, u njegovu kutiju jedni roditelji i odgajatelji ubacivali pouke o lijepom ponašanju, a on od njih permanentno krao ključ i sve van izbacivao. Ostao bezobrazan k'o bezobrazan! Gledajući program ove TV kuće shvatih još ponešto. Ima u njoj i onih kojima roditelji ili nisu mogli, ili nisu htjeli, a možda su se i bojali, ubaciti u njihove kutije nešto od hrvatskoga identiteta (jezika recimo). Za svaki slučaj načiniše to oni sami i preko noći postadoše Hrvati, ali samo za internu upotrebu (čitaj: samo kada prelaze ili pređu granicu susjedne nam države). Od njih na programu TVT-a nikada nećete čuti riječi obitelj, glazba, općina, branitelj itd. I ništa ne naučiše od onoga gospodina iz Zenice, koji se nedavno u njihovoj kući lijepo hrvatski napričao.

SVI TRAJE KLJUČ

Tu su naravno i drugi što ključ baciše (ili je to bio samo štos), sada ga ponovno traže i ubiše se pričajući o "multinacionalnom", "multikulturalnom", "multikonfesionalnom", a sve ostalo za njih je mešetarenje. Ako su ključ doista bacili ili izgubili, ključ je prije svega u pojedinačnom nacionalnom, kulturnom, konfesionalnom. Poslije toga dolazi ono MULTI. A, ako su pak ključ sakrili, a prave se da su ga bacili ili izgubili, štos im neće upaliti. Nije narod više tako blesav. Ima i on svoje ključeve. Ovaj moj ključ, ne moraju da koriste, ali bi bilo dobro da ga potraže kod svojih kolega po struci u drugoj TV kući - na TV okruga Tuzla, koji svoje ključeve sačuvaše i vrlo ih uspješno koriste. Ako su koji i novi napravili, znak je da su oni koji su njihove kutije otključavali i zaključavali, uspjeli. Naučili su ih pristojnosti i lijepome ponašanju prema svojim gledateljima. I korektnosti u interpretaciji onoga što je "pojedinačno" i što je "multi".

I na kraju, ključ za prijem HRT-a na ovim prostorima naći ćemo. Imamo mi nešto u svojim kutijama. Između ostaloga i skromnost u prohtjevima, pa ćemo do toga trenutka sačekati sa onom: "Dobri stari radio".

Piše: Josip Velte

KUDA PLOVI ŠIČKI BROD

Zaživljavanjem Austro-Ugarske vladavine u BiH, krenulo se na otvaranje rudnika i izgradnju cestovnih i pružnih saobraćajnica, kao i drugih industrijskih objekata, pa se tako u tom veoma važnom projektu našla i sama Tuzla. Pored ceste i uskotračne pruge Tuzla - Doboj, Austro-Ugarska otvara rudnike uglja u Tuzli i njejoj okolici, dovodi svoje stručnjake, naseljava ih u gradu i strugradskim naseljima. Zbog blizine rudnika "BUKINJE" u Bukinju, stvara se naselje u Šićkom Brodu, koga naseljavaju obitelji: Kopećnik, Bajer, Hajsler, Čibaj, Trinaestić, Zupan, Jerković i dr. čiji se potomci i dan-danas nalaze na ovom području.

Ubrzo zatim dolaze i obitelji iz Vareša, rudari, koji se nastanjuju također u Šićkom Brodu: Matić, Čolić, Pavlič, Mandić, Baron, Vidović, Antunović i mnogi drugi koji se razidoše po bijelom svijetu, dok je većina još uvijek tu, na ognjištima svojih predaka.

Doselile su se neke familije i iz Kreke u Šićki Brod radi boljih uvjeta za život, kao što su: Horvatinović, Mestek, Pristav, Bjeleš, Kmetić i mnogi drugi.

U to vrijeme, naselje Šićki Brod je bilo naseljeno čisto vjernicima RKT vjeroispovijesti, pa se samim tim i ukazala potreba za gradnjom vjerskog objekta, u kome bi vjernici katolici zadovoljavali svoje duhovne potrebe. Čvrstim građevinskim materijalom, opekama, vjernici su sagradili kapelu na imanju ugledne obitelji Čibaj, slovenačkog podrijetla, koja nakon njene izgradnje dobi ime: Kapela sv. Ive. Kapelu je održavao i u njoj muzicirao na orguljama, pokojni Alojz Čibaj za vrijeme vjerskih obreda. Starosjedinci pričaju, da je sv. misu u kapeli sv. Ive u Šićkom Brodu služio svećenik župe Morančani, nedjeljom i drugim blagdanima.

Sve do pedesetih godina ovog stoljeća, u Šićkom Brodu je postojala samo jedna kuća vlasnika muslimanske nacionalnosti, koju su zvali Turkušića han, familije Turkušić, a nalazila se na raskršnici stare ceste Tuzla - Doboj, za Plane.

Svaki rat je rađao svoje ekstreme i zločince, pa je tako i drugi svjetski rat na ovom području imao svog ekstrema, razbojnika Sultanića, koji je

tijekom pomenutog rata počinio stravičan zločin u Šićkom Brodu, kada je iz koristoljublja izvršio zločin nad gospođom Čibaj. Pomenuti zločinac je jednog predvečerja iskoristio odsustvo obitelji Čibaj, smatrajući da imaju ogromnu količinu novca, fizički nasrnuo na gospođu Čibaj i dvoje maloljetne djece. Žena je ubrzo podlegla zadobijenim ranama i udarcima, dok je dvoje djece umrlo nakon nekoliko dana od posljedica pretrpjenog straha. Da bi pravda razliko-toliko bila zadovoljena, razbojnika i zločinca Sultanića stiže kazna za počinjena zla uspostavljanjem komunističke vlasti, koje ga osudiše na smrt vješanjem.

Kuća Pere Markovića

Komunistička nebriga

Zaživljavanjem komunističke vlasti u bivšoj Jugoslaviji, obitelji Čibaj ostaje bez svog posjeda, jer je vrijedni domaćin Alojz Čibaj za proletare bio kapitalist, pa mu je tim povodom i oduzeta imovina, a s njom i kapela sv. Ive prelazi u vlasništvo Prosvjetne zajednice općine Tuzla. Na imanju familije Čibaj, komunisti podigoše osnovnu školu sa svim sportskim i drugim pratećim objektima sa natpisom: Osnovna škola Mijo Kerošević Guja, dok obiteljsku kuću koja je donedavno pripadala obitelji Čibaj, počeoše naseljavati stanari, ali ni jedan njen stanar nije bio hrvatske nacionalnosti.

Stjecanjem novog vlasnika, kapela sv. Ive u Šićkom Brodu iz dana u dan sve više propada,

nitko ju ne održava, pa tako ubrzo prestade i postojati, ostadoše samo dva visoka bora podsjećajući vjernike starije dobi da je ipak tu nekada postojao vjerski objekat u kome su oni prisustvovali služenju sv. mise.

Naglim poslijeratnim razvojem u komunističkom režimu grade se pruge, ceste, naselja, pa je tako pedesetih godina izgrađeno urbano naselje u kuće Hrvata kao i oduzimanje broja telefona i mnogo, mnogo toga, a da bi zlo bilo još gore, za sve te sramne radnje suglasnost izdaju čelnici MZ Šićki Brod, kao i PTT Tuzla za otuđivanje telefonskih brojeva od Hrvata.

Atak na privatnu svojinu

I sam autor ovog teksta je doživio otuđivanje dijela posjeda od strane Idriza Alagića i njegova dva sina prošle godine, uz prethodne uvrede i prijetnje. Obratio sam se za pomoć i zaštitu prava i mog posjeda za koji imam urednu dokumentaciju, nadležnoj stanici policije u Bukinju, koji su izašli na lice mjesta, ali, ništa nisu mogli učiniti da otuđeni dio posjeda povrate u moju nadležnost uz obrazloženje: da oni ništa nemaju s tim, nego moram slučaj prijaviti nadležnom sudu u Tuzli.

U mom susjedstvu je obiteljska kuća Gabrijele i Ane Kokorović u koju su vlasti MZ Šićki Brod pod kraj prošle godine uselile prognanike iz Podrinja bez dopuštenja vlasnika kuće. Gabrijel je na privremenom radu u inozemstvu, a kada je gospođa Ana otišla u posjet kćerki u Hrvatsku na legalan način, kuća je dobila nove stanare i vlasnike, tako da se familija Kokorović nema gdje vratiti. Pored toga, izdat je nalog PTT-u od strane MZ Šićki Brod za isključenje sa PTT mreže Kokorović Gabrijele čiji je broj dat na korištenje Muslimanu.

Sličnu sudbinu su doživjeli i susjedi Pero i Delfa Marković kada su u jesen prošle godine krenuli u Hrvatsku i Njemačku radi reguliranja mirovinskog statusa gospođina Pere i njegovog liječenja u Hrvatskoj.

Prije nego su krenuli, pribavili su svu potrebnu dokumentaciju za izlazak iz BiH, te opunomoćili svog podstanara gospođina Džemu Mujića raspolaganjem sve njihove imovine dok se oni ne vrate. Nakon par sati od njihovog

I U GRADAČČU ŽIVE HRVATI

izlaska iz kuće, dolaze izbjeglice da se usele, jer je kuća kažu prazna. Opunomoćeni Džemo jedva ih uspijeva odvratiti od nauma, ali, za njima dolazi drugi, treći, četvrti i tako redom, što je znak da ih netko šalje. I upravo kada je gospodin Džemo pomislio da je uspio odvratiti nasilnike i sačuvati kuću od njih, vlasti isključuju telefon gospodinu Peru Markoviću. Kroz dva dana dolaze Pero i Delfa, a to je bilo unazad 2 do 3 nedjelje, šokirani onim što se dešavalo. Gospodin Pero odlazi u MZ Šićki Brod interesirajući se s kojim su razlogom izdali nalog PTT-u Tuzla za njegovo isključenje sa mreže, na šta je dobio odgovor: "Vi ćete dobiti svoj broj telefona nazad. Na kraju su u MZ prebacili krivicu na PTT Tuzla.

U svemu tome nameće se sljedeće pitanje:

KADA ĆE HRVATI MZ ŠIČKI BROD POSTATI RAVNOPRAVNI GRAĐANI U NJOJ, TE DA IMAJU PRAVO RASPOLAGATI SVOJOM IMOVINOM STEČENOM MUKOTRPNIM RADOM I ZNOJEM, KAO ŠTO IMAJU U SUVREMENOM DRUŠTVU?

Nisu ovo jedini primjeri nasrta na Hrvate, na njihovo dostojanstvo, na njihov identitet, pravo na život i izbori mjesta po vlastitoj volji.

Nije za čuditi se što je u posljednje vrijeme velik broj Hrvata napustio svoje domove u Šićkom Brodu kada je u pitanju trenutno političko stanje u njemu i ponašanje pojedinih organa vlasti (lokalnih), ali bi zato svi relevantni čimbenici u općini i kantonu trebali pod hitno poduzeti odgovarajuće mjere na sprečavanje istog, povratiti sigurnost i opstojnost Hrvatima Šićkog Broda u njihovim domovima.

Nemam namjeru politizirati stanje Hrvata u Šićkom Brodu, kako to obično kažu (ne) savjesni građani, nego samo predstaviti činjenično stanje.

Usprkos svim nedaćama s kojima se susreću, Hrvati Šićkog Broda ipak vjeruju u vladajuće strukture općine Tuzla i Tuzlansko-podrinjskog kantona. Čelnicima vladajućih stranaka i dr. da će ubrzo poduzeti odgovarajuće radnje, te spriječiti dalje zlostavljanje Hrvata od ne savjesnih građana. I dalje su Hrvati za suživot i uvažavanje svojih susjeda, bez obzira na nacionalnu pripadnost, na svim principima suvremene civilizacije, što i jeste cilj i postignuti dogovor Hrvata i Bošnjaka-Muslimana o zaživljavanju Federacije Republike BiH.

Anto Šimić Čiko

Svadba na tradicionalni način

Bilo je to ljeta 1992. godine. Do tada su crte obrane u Bosanskoj Posavini bile čvrste i stabilne. Hrabri borci su herojski odolijevali sve jačim i češćim nasrtajima soldateske i srbočetničkih hordi na naše prostore. I pored velikih gubitaka u ljudstvu i tehnici, nisu ni po koju cijenu, mada je ona već tada bila previsoka, odustajali od svojih nakana. Pred daleko jačim neprijateljem, hrabri branitelji su, zajedno sa svojom nejači, starcima, ženama, djecom, morali napustiti svoja vjekovna ognjišta i sa svežnjima u rukama krenuti u bijeli svijet, u neizvjesnost i beznađe. Ostavili su iza sebe ne tako skromnu imovinu: veleljepne kuće i građevine, zelena polja i livade, strojeve i opremu. Sa sobom su ponijeli nešto najdragocjenije, dušu, srce i duh toplog domaćeg ognjišta hrvatskog. U njima je ostala vječna nada u povratak, koja još kod većine traje. Porušena je i opljačkana njihova imovina, a oni raseljeni širom Hrvatske, Europe i preoceanskih zemalja. Kako vrijeme odmiče, želja za povratkom raste, kao i osjećaj da su sve bliže svom zavičaju i da sat povratka brže otkuva.

Zajedno sa svojim obiteljima prostore Bosanske Posavine napustio je i određeni dio boraca, iz straha, i psihičke more, nespokojstva, razočaranja i osjećaja beznađa. Mnogi hrabriji i uporniji, sa dobrim dijelom hrvatskog življa, ostali su do kraja. To su odvažni i istaknuti, dokazani borci, a ne mali broj zauzima i ključna mjesta naše zajedničke i čvrste obrane.

Život Hrvata u općini Gradačac, općenito uzevši, odvija se u suživotu i toleranciji sa drugim narodima koji žive na ovim prostorima. Sve ono što im nedostaje i što ih pritiska kao mora, razlogom je, prije svega, neorganiziranosti Hrvata na području općine. Ostavljeni sami sebi, nepovezani bilo kakvim oblicima političkog, kulturnog, duhovnog i svakog drugog života na području samog grada i šire, živjeli su kako su umjeli i znali.

Obnova duhovnog života

U drugoj polovini 1994. godine, prognanici sa područja Bosanske Posavine: Ledenice Donjih, Tramošnice Donje, Tramošnice Gornje i Turića, angažiranjem intelektualaca, aktivista i povratnika entuzijasta, koji su čvrsto odlučili da ovdje ostanu i žive do kraja, postupno su počeli okupljati i organizirati hrvatski puk na ovom lokalitetu. Prva

okupljanja su počela oko Crkve. Crkva je adaptirana i od tada se redovito održavaju mise. Prvu misu u Gradačcu vodio je fra Valerija Stipić iz Špionice, te mu i na ovaj način mnogo zahvaljujemo. Poslije je prihvatio vođenje misa fra Perić iz Bijele. Hrvati u Gradačcu već žive duhovnim životom. Sahrane, vjenčanja, krštenja vrše se po crkvenim propisima. Jedina nam je želja da u Gradačcu imamo stalnog župnika i nadamo se da će to biti ostvarivo tijekom ove godine.

U samom Gradačcu utemeljene su mjesne zajednice Hrvata sa privremeno okupiranih područja: Tramošnica Donja, Tramošnica Gornja, Turić i Ledenice Donje. Uspostavljena je tješnja suradnja i koordinacija u radu navedenih mjesnih zajednica. Na razini grada uskoro se očekuje i formiranje Gradskog odbora HDZ-a, jer su svi uvjeti ispunjeni. Ovim se zaokružuje jedinstvena platforma organiziranja i političkog djelovanja Hrvata na području općine Gradačac.

HDZ kao Feniks

Boljim organiziranjem i jedinstvenijim djelovanjem, utemeljenjem mjesnih zajednica i politički osmišljenim radom Gradskog odbora HDZ-a, Hrvati dobijaju novi kvalitet i legitimitet, koji im i pripada. Ništa više a niti manje i ne traže.

Oslobađanjem novih hrvatskih teritorija u novije vrijeme (Liporašće, dio Tramošnice Gornje) otvorene su i nove mogućnosti povratka Hrvata na svoje prostore. Povratak našeg puka je prioritetna zadaća nas koji živimo na ovom lokalitetu. Prčić će se osiguranju jamstva općinskih organa i UNHCR-a za popravak i adaptaciju kuća za useljenje. Naša

Usprkos ratu - život teče dalje

delegacija će vršiti posjete punktovima naših prognanika i izbjeglica u Hrvatskoj i u drugim zemljama s ciljem informiranja o uvjetima i potrebama, uz predočavanje jamstva, za povratak na svoja ognjišta. Treba nam biti jasno da nema ni hrvatske zemlje tamo gdje nisu naseljeni Hrvati. Zbog toga, nas Hrvate na ovom području prevashodno obvezuje stvaranje uvjeta za nesmetan povratak raseljenih osoba na svoje prostore.

Naše organiziranje i želja da živimo na ovim prostorima, u suživotu i toleranciji je i jamstvo naše budućnosti. Ona će utoliko biti veća i bolja, ukoliko shvatimo potrebu i neminovnost masovnijeg povratka i naseljavanja. Za to su jamstvo Hrvati, koji već žive na ovim prostorima i bore se za svoj identitet.

Prof. Ivan Cvitkušić

SKICE ZA PORTRAIT FEDERACIJE

NADA U PROLAZNOST ZLA VREMENA

Travnica crkva

U sniježnoj se bjelini ovih dana Travnik doima obično, pospano i spokojno, no samo izdaleka dok se ne prođe lijepa zgrada medrese na samom ulazu u grad. Sve dalje nova je slika ne zbog građevina koje su ostale pošteđene od razaranja u ovome ratu, već radi svijeta, sirotinje što hoda mnogobrojna ulicama i za koje bi Ivo Andrić vjerojatno rekao da niti grad pripada tim ljudima niti oni gradu. Nevjerojatno koliko je to u Travniku očito.

Više od 30.000 muslimanskih izbjeglica iz Bosanske krajine što su ih protjerali Srbi naselilo se u Travnik. Hrvatske kuće i stanovi po gradu nisu im bili dostatni pa su nastanili i čuvenu isusovačku gimnaziju, zapravo nadbiskupsko sjemenište i gimnaziju - prvu ustanovu takve vrste u ovom dijelu Europe. Kao dobar znak ove je jeseni u jednom krilu zgrade počela raditi škola i kad

smo pomislili da je desetogodišnji Mirsad što nam je prišao učenik iz tog zdanja, ispostavilo se da traži nešto novca kako bi kupio kruha za svoju sedmoročlanu obitelj.

Trgovine su po gradu relativno opskrbljene robom iz Hrvatske, a platežno je sredstvo njemačka marka. Rijetki su zaposleni, a i kad se radi, plaća je simbolična. Tajnik općine, gospodin Bahrudin Kadrić rekao nam je da humanitarne organizacije sve slabije dijele pomoć i da se ne sjeća kad je Merhamet zadnji put nešto podijelio. Ljudi žive uglavnom od onoga što su ljetos posijali, a to je vrlo skromno.

Broj Hrvata koji su ostali nakon sukoba u Travniku smanjuje se svakodnevno, uglavnom stoga što ne vide nikakve budućnosti pogotovo obitelji kojima su djeca stasala za školu. Muslimanski program u

Kako federaciju iskreno žele jedino gubitnici u hrvatsko-muslimanskom sukobu, izgledi da će se hrvatsko pučanstvo, a s njime i gospodarstvo i normalan život vratiti na prostore Travnika još uvijek su nikakvi

nastavi za hrvatsku je djecu teško prihvatljiv, pogotovo jezik, književnost i povijest koja se vrlo smjelo i nekritički interpretira u školskim udžbenicima.

Činjenica jest da radi HKD Napredak i da don Pavo Nikolić nesmetano obavlja vjersku službu u travničkoj crkvi, da Caritas obilato opskrbljuje župljane i druge za koje nema tko brinuti, Caritasova ljekarna daje lijekove svima koji ih traže, no danas to više nije presudno za ostanak u Travniku. Svi koji imaju kamo ili bar tako misle, već su otišli ili se spremaju za odlazak. Iz Travnika su u velikom broju otišli i domaći Muslimani, potomci uglednih obitelji što zbog egzistencije, što zbog nemogućnosti da prihvate sadašnje političko stanje.

Kako federaciju iskreno žele jedino gubitnici u hrvatsko-muslimanskom sukobu, još uvijek su nikakvi izgledi da će se hrvatsko pučanstvo vratiti na ove prostore, a s njim gospodarstvo i normalan život.

Pobjedničkim se elitama ne žuri ni na jednoj ni na drugoj strani, pa sve dotle dok ih netko moćan ne prisili (ako), pronalaziti će tisuće razloga kako bi odugovlačili proces izgradnje federacije odnosno povratak prognanog pučanstva i stvarnu normalizaciju života, jer to što se sada interpretira kao normalizacija, čista je ironija.

Travniku preostaje jedno bezgranično strpljenje i čekanje kao toliko puta u povijesti i nada da će i ovo zlo vrijeme proći kao što je to vazda bivalo.

Isusovačka gimnazija

Glasnikova galerija

U povodu 10-te obljetnice smrti Kristiana Krekovića

SLIKAR SVJETSKOG GLASA

Piše: Anto CIGELJEVIĆ

Prije točno deset godina, 1985., na Palma de Mallorci je u 85-oj godini života, umro, ne samo najveći akademski slikar kojega je tuzlanski kraj ikada dao, nego internacionalno potvrđen i slavan umjetnik - Kristian Kreković, a da naši sugrađani, stanovnici njegovoga grada, nisu znali za njegov grandiozni opus, uopće da nisu čuli za njega, barem ne ogromna većina njih! Spominjala ga nije, čak, ni Galerija portreta, iako je on bio, i to svjetski priznat, portretista! Da li iz neznanja, slučajno, ili namjerno? Što je prihvaćen od cjelokupnog čovječanstva ili što je Hrvat? Možda zbog oboga? U svakom slučaju, za Bosnu, svoju rodnu domovinu, on je, na žalost, još uvijek protjeran, jednostavno izbrisani iz povijesti bosanskohercegovačke umjetnosti. Njegovu umjetnost nisu spominjali, a to je vremenom stvorilo zaborav da je ovdje i ponikao, kao da nije ni postojao, a kamoli da mu se dive diljem naše planete. Pa i kada je fizički umro, nitko ga se od ovdasnjih zvaničnika ni sjetio nije, ne čine to ni sada, na 10-tu obljetnicu njegove smrti, iako je u međuvremenu došlo do demokratskih promjena i bez obzira na neprocjenjivi opus ovog našeg zemljaka.

FOTO DRAGO TUZLA

Kristian Kreković 1933. u Tuzli

Kristianova majka

Tuzlanski gimnazijalac

Kreković je rođen u Koprivni, kod Gradačca, 28. veljače 1901. Gimnaziju je završio u Tuzli, gdje je i odrastao, živeći sa roditeljima i braćom u sadašnjoj ulici Šeste bosanske brigade. Školovao se europski. Veći dio života proveo je u Francuskoj, Peruu i Španjolskoj. Atelje je imao u Parizu, Beogradu, Zagrebu, Limi i na Palmi de Mallorci. Na Palma de Mallorci je i njegov muzej. Muzej Kreković! Izlagao je u Beču, Parizu, Londonu, New Yorku, Washingtonu, Barceloni, Stocholmu, Madridu, Sirakuzi, Philadelphiji... Njegova djela nalaze se u mnogim galerijama i privatnim kolekcijama širom svijeta, među kojima i kod uglednih Tuzlaka: Želimira Bana, dr. Ibri Pašića i drugih. Za njim je kozmopolitska, odveć spektakularna karijera koju određuje njegov jedinstven talenat, **carte blanche** za francusko a onda i međunarodno visoko društvo, rad za engleski i švedski dvor, ordeni i povelje... U Peruu, svojoj novoj domovini, se sa njemu privlačnom sredinom i ljudima tako srodio da se smatrao naturaliziranim Peruancem, hrvatsko-peruanskim slikarem, "pintor croata-peruano", kako se deklarirao, zbog peruanskog državljanstva i pripadnosti hrvatskom narodu. Naglašavao je, ipak, u svakoj prilici, da je "po mjestu rođenja Bosanac" i često

evocirao lijepe uspomene iz tuzlanskih dana. "Prije više od pola stoljeća sa kolegom Ismetom Mujezinovićem išao sam na bunar da pijem vodu. Tada je u taj bunar pao moj prvi sat koji sam imao", sjećao se jednom prigodom. U dubini zelene bunarske vode izgubio je, međutim, mnogo više od jednog sata. A da je iskreno volio rodnu Bosnu, svjedoče njegova brojna djela nastala u inozemstvu: od tuzlanske "Džamije na Skveru" (u vlasništvu dr. Pašića) do "Bosanca", "Hercegovke". "Bosanskog seljaka", kako se zovu njegovi značajni portreti, načinjeni 1933. u Parizu i 1960. u Limi. "Stare bosanske kuće" su se 1925. našle na razlgednicama Francuske, dok je, u lipnju 1927., "Pastirica iz Bosne" izložena u otmjenom pariškom klubu Pasia i u umjetničkom pariškom Salonu, gdje je veoma zapažena i pohvaljena, te, također postala francuskom razglednicom. Bosnu je, dakle, još tada predstavio Europi na najpopularniji i najtrajni način.

Životopis obitelji

Kreković je, inače, sin šumara, Ličanina, iz Perušića, ime mu je bilo Roko, i Marije, rođene Milanović, Livnjanke, energične i autoritativne žene, koja je završila građansku školu i veoma mnogo čitala, što je prenosila na svoje sinove, njih četvoricu: Rudolfa, Kristiana, Vilima Vilku i Vjekoslava Slavka, usmjeravajući ih ka in-

telektualnom radu i stvaralaštvu. Značajno su doprinijeli glazbenom životu Tuzle.

Najstariji Rudolf, studirao je šumarstvo. Hrvatska seljačka stranka ga je kandidirala za zastupnika u Parlament. Sudjelovao je u Francuskom pokretu otpora. Danima je bio zatrpan u rovu i u Tuzlu se vratio sa djelomičnom amnezijom i poremećenim ponašanjem. Umro je 1948.

Vilim - Vilko je poginuo na ruskom frontu, 8. kolovoza '43. kao hrvatski vojnik.

Vjekoslav Slavko je umro u Tuzli 5. svibnja 1944., maltretiran, navodno greškom, od strane partizana, iako nije sudjelovao u ratu, nego radio u Sudu kao gruntovničar. Posluživši se vezama, oslobodio je iz tuzlanskog zatvora veću skupinu Srba namijenjenih za deportaciju u Jasenovac. Njegova kćerka, Mirjana Kreković 60-godišnja knjižničarka Interne klinike na Gradini, je jedini potomak obitelji Kreković u Tuzli i, uopće, u BiH. Ustupanjem dragocjenih podataka o njemu i njegovu radu, kao i snimke njegovih djela, omogućila je autoru ovih redaka da, bar kratko, sačini biografiju slikara Krekovića, njezina strica.

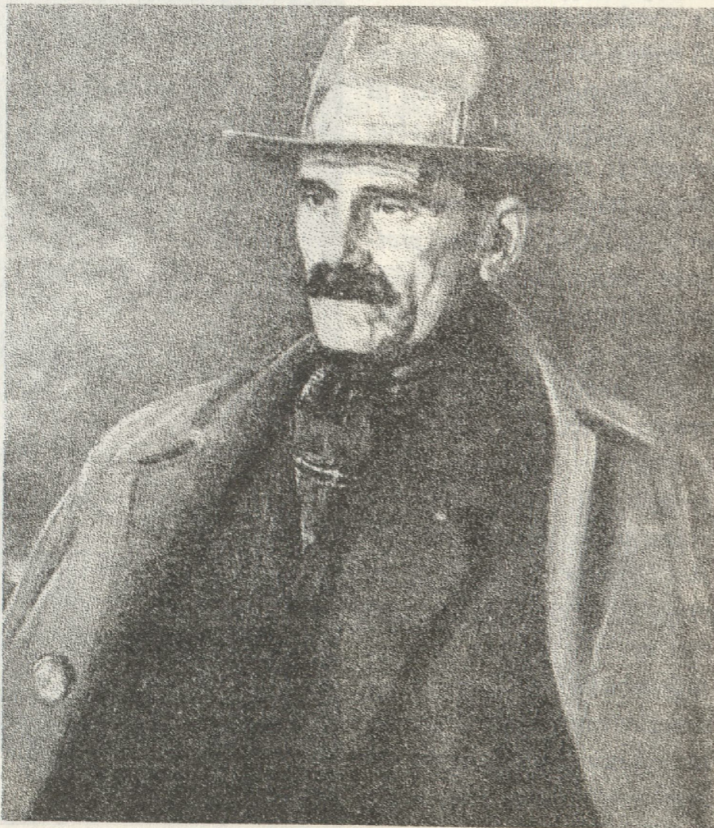
Krekovićev otac je službovao po bosanskim šumama, da bi posljednjih 25 godina proveo u Tuzli, gdje je i umirovljen. Izgradio je kuću u sadašnjoj ulici Šeste bosanske brigade br. 43, tek nedavno srušenu uslijed tonjenja.

Umro je 1943., a njegova supruga 1956. Te su joj, naime, godine komunističke vlasti oduzele veliki voćnjak koji je podizala sa mužem. Da to spriječi, uzalud se žalila nadležnim organima. Jednom takvom prigodom, obilazeći njihove urede, pala je u zgradi Skupštine općine Tuzla i slomila kuk, te umrla.

Krekovići: Roko, Vjekoslav Slavko i Marija su sahranjeni na katoličkom groblju u Tuzli, Rudolf u Beogradu, dok se Vilimovo mjesto sahrane nikada nije doznalo iz poznatih razloga.

Između dva svijeta

Kristian je pučku (osnovnu) školu završio u Maglaju, a gimnaziju u Tuzli kao odličan učenik. Već u gimnaziji slika, modelira, ističe se vrsnim muziciranjem sa violini i bavi pjesništvom. Osjećao je zanos i polet za sve lijepo, ali se konačno kao maturant odlučuje i 1921. odlazi na studij u Beč. Dobio je stipendiju za eksportnu, ali se, iako bez sredstava, upisao u umjetničku, na Akademiju der Bildenden Künste, gdje je došao u školu Karla Sterrera. No, tu mu se nije sviđao Picassoov kubizam kojeg je učio prisilno po želji svoga profesora, a privatno je radio po vlastitom osjećaju, prema prirodi i klasicizmu. Boreći se s neprihvatljivim kubizmom, borio se i sa svom mogućom studentskom bijedom i neimaštinom. Usprkos nevoljama

Kristianov otac

Tu bi bile sabrane i čuvane sve hrvatske povijesne uspomene i ostaci u nizu lijepo uređenih špilja osvjetljenih strujom. Ulazna bi vrata bila izrađena u obliku nekog portala s narodnim ornamentima, na koji se u bas-reljefu naslanjaju dr. Ante Starčević i Marko Došen.

Kreković to nije samo nacrtao. Izradio je i velik dio slika, koje bi se uklapale u njegove ogromne nacрте. Te slike su bile u živim bojama s karakterističnim oznakama povijesnog i osobnog značaja. Osobito su se isticalе klasično žive boje i vjernost izričaja, iz čega se vidjelo, da je to dobro promišljeno i smišljeno, a pogotovu izrađeno.

I kada su te Krekovićeve zamisli izložene dvije godine uoči rata u Hrvatskoj Sabornici, gledatelj je obuzela svijest i spoznaja od kolike bi koristi bilo izgrađivanje tih monumentalnih zgrada; "da bi to veoma mnogo značilo za hrvatsku kulturu i da bi glavni grad Hrvatske bio time silno uljepšan, da bi izvedbe tih nacрта ogromno obogatile svijest i ponos hrvatskom narodu, a hrvatskoj mladosti dale mnogo zanosa za velika i junačka djela za vječnu Hrvatsku". Posjetitelji su im se divili, a oduševljavale su ih i slike hrvatskih vladara - kraljeva: Tomislava, Zvonimira, Krešimira Velikog, Petra Svačića i drugih, koje je Kreković "izradio stvorivši tim znatno umjetničko i narodno djelo".

Međutim, ma koliko bili zanimljivi kao urbanističko-arhitektonska rješenja, i pored svega svog monumentalizma i statutarosti,

ove Krekovićeve zamisli nisu nikada realizirane a i, u svojoj biti, bile su neizvedive, jer bi ti projekti bili basnoslovno skupi.

Pred sam početak rata izbjegao je iz Pariza u Zagreb. Dočekan nerazumijevanjem, uzalud je pokušao preko Ive Šrepela uspostaviti kontakt s tamošnjom kulturnom sredinom i nekog zainteresirati za te svoje megaprojekte (urbanističko-arhitektonske zahvate, rekonstrukcije cijelih kvartova, gradnje nacionalnih muzeja-hramova), uzalud je tražio čak i prikladan teren za gradnju ateljea. Nije bio primljen ni u Društvo umjetnika Hrvatske, DUH, iako je odavno bio upisan "Société des artistes francaises".

Hercegovka

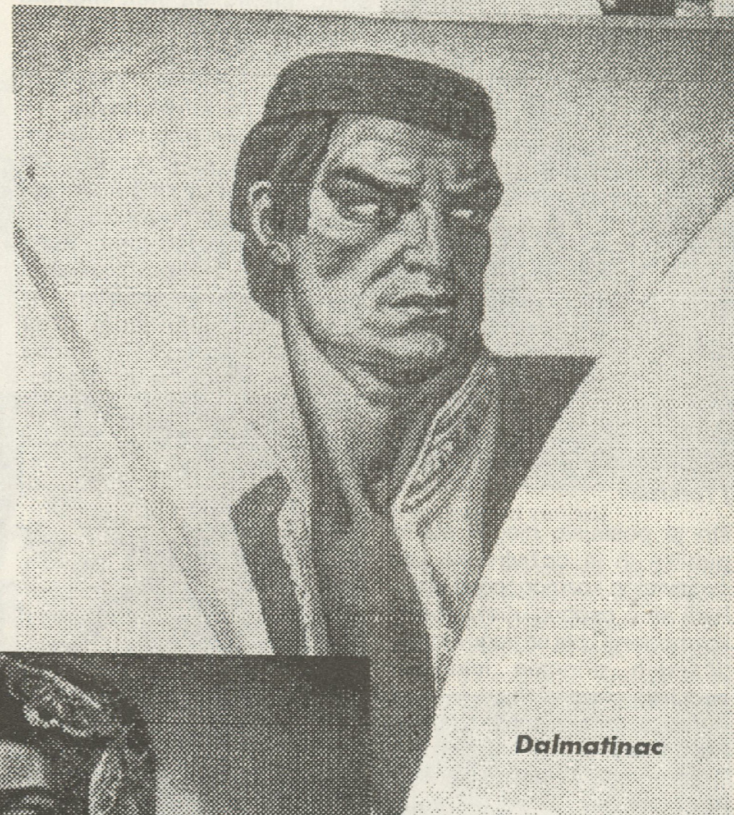
Tuškanu. Ratnih je godina naslikao neke od svojih najboljih djela; to su mahom portreti, među kojima se ističe portret Jakova Gotovca.

Michelangelo iz Tuzle

Završetak rata dočekao je u Voloskom kod pisca Viktora Cara Emina. Prema "kratkome postupku", Časni sud ULUH-a isključio je 29. srpnja 1945. iz Udruženja likovnih umjetnika Hrvatske među inima i njega, uz obrazloženje "jer je bio poznati udvorica protunarodnih vladara, bio protežiran od ustaškog režima, izradio portret Pavelića nekoliko puta..." Sud ga je časti, instaliran u njegovu strukovnom udruženju, time istjerao iz države, na čiju je scenu stupio režim koji je iz povijesti nastojao izbrisati sve što je nacionalno: od kulturoloških činjenica do motiva.

Krenuo je u Beograd, vođen nekim savjetom da tamo pokuša nekoga zainteresirati za svoje hrvatske monumante. Doživio je, međutim, umjesto uspjeha, 6. travnja 1941., bombardiranje prijestolnice i uništenje svega što je sa sobom donio iz Pariza i stvorio u Beogradu: atelje na Topčideru i oko tisuću djela. Sav njegov opus na temu hrvatske povijesti nestao je u plamenu! Moguće je jedino na temelju fotografija identificirati neke od slika iz ovog uništenog ciklusa, onu s likom kralja Tomislava i alegorijskim ženskim i muškim likovima.

Odmah se vratio u Zagreb i ostaje u njemu, u relativnoj anonimnosti do 1946. U međuvremenu mu je, također u bombardiranju, uništen atelje na

Dalmatinac

Slavonka

Hrvatski kralj Tomislav

"U to doba njegova putnica nije bilježila nijednu nacionalnost. Njegova domovina Hrvatska našla se usred šarolike tvorbe koju su nazvali Jugoslavijom. U dokumentima je stajalo samo jedna naznaka: "Displaced person", kako u Krekovićevoj biografiji, koju je izdalo Ministarstvo za kulturu i prosvjetu španjolske provincije Baleara, bilježi Gaspar Sabater.

U glavnom je gradu Perua, Limi, nakon tri godine, 1954., izišao pred publiku fantastičnim opusom od pedeset velikih ulja na platnu pod naslovom "Obra Peruana". Ovdje je rijetkom realističkom municioznošću do detalja na odjeći i predmetima rekonstruirao duh zaboravljenih kultura Chavin, Mochica, Lambayeque, Chimu, Tiahuanaco, Paracas, Nasca i Inka. Od tada počinje njegov uspjeh, jer je ova izložba obišla svijet. U njoj su ljudi prepoznali zaboravljene nacionalne motive, vlastitu pretpovijest. Iako odjeća, obuća, svirale, oruđe i ukrasi i rituali sa njegovih slika na temu peruanske pretpovijesti ukazuju na doslovne, do perfekcije studirane, rekonstrukcije svega

što je postajalo njegov motiv, publika ih je doživljavala kao svojevrstan kozmogonijski opus. Radi se o osobnoj Krekovićevoj kozmogoniji koja na tragu romantičarskih principa idealizira podrijetlo nacionalnog.

Već u srpnju 1955. izlaže u Prirodoslovnom muzeju u Washingtonu. Tamošnja sredstva priopćavanja, od Radio-Washingtona do najuglednijih listova diljem SAD, u superlativu su i detaljno opisala svih šezdeset njegovih platana, koliko ih je izložio, i o svakoj slici posebno, o njezinu sadržaju, i o uporabljenj tehnici. Izložbu je posjetilo 126.066 ljudi. Kreković je trijumfirao u gradu, koji je do tada vidio najveće slikare svijeta, tako da je njegova slikarska budućnost bila više nego osigurana.

Portretirao je mnoge znamenite ličnosti Europe i obiju Amerika, kao i brojne obične ljude raznih zanimanja, ali je život posvetio slikanju nevjerojatnog carstva Inka, Preinka i tadašnjem španjolsko-američkom folkloru. Posjećivao je muzeje širom svijeta i proučavao stare kulture novoga svijeta a u svoju kolekciju sakupljao neobične nakite i uk-

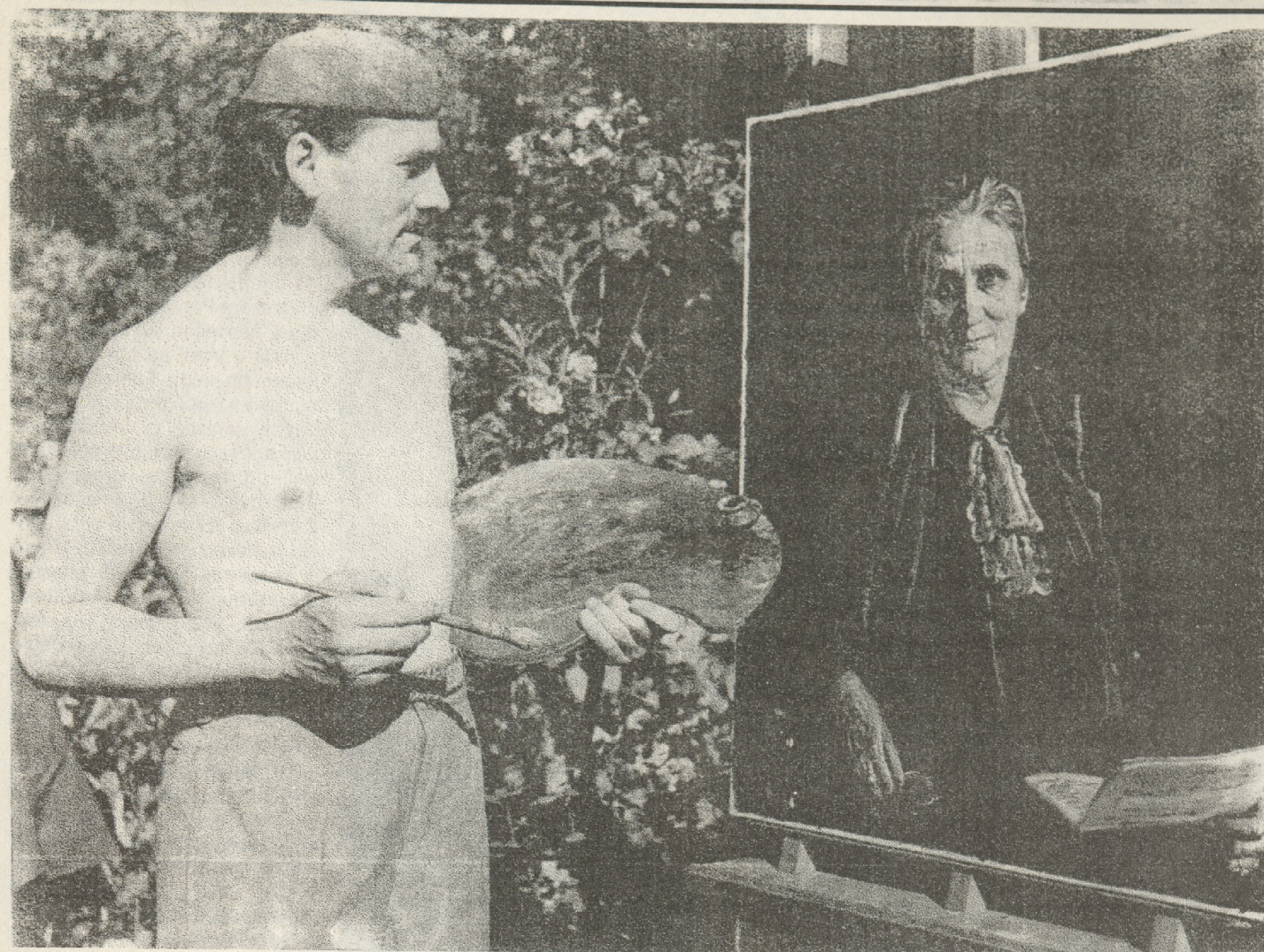
rase, drago kamenje. Osobno je organizirao ekspedicije u regione Anda, gdje je, na visinama do dvanaest tisuća stopa, nalazio i slikao čiste i najreprezentativnije tipove rase Aboriginal. Stoga ne čudi što je uspješno izlagao u najvažnijim kulturnim centrima Europe i SAD.

Za njega, kritičari su rekli da je umjetnik znanja, snage, ljubavi i istančanog osjećanja dočaravanja kulture južnoameričkih Indijanaca što nije realizirao niti jedan slikar današnjice. Njegova osebnost i konačni umjetnički potezi ne mogu se ubrojiti ni u jednu školu. Njegov izraz je jedinstven. Svjetski poznati kritičari, eksperti i stručnjaci pisali su o njemu sa neizmjernim oduševljenjem. Tako Camille Mauclair u Parizu još 1938. misli da ga "snaga njegovih majstorskih kompozicija sa dubokim filozofskim i socijalnim kontekstom čini jednim od najvećih slikara našeg vremena; Jehan Vellard, profesor San Marcos University u Limi, 1954. njegovu izložbu naziva "izvršnom, velikom, snažnom i istinitom"; u njujorškom "The American Artistu", Thomas Beggs, direktor Fine Art Collec-

tion of the Smithsonian Institution, 1955. njegov kist proglašava "zlatnim", a izložbu o Peruu "monumentalnom"; Florence Berlyman, 1955., u "The Washington Sunday Staru" rezultat njegovog slikanja smatra "zapanjujućim"; Walter Baum, 1955., u "The Sunday Billetinu", Philadelphia, ocjenjuje da je njegova "umjetnost značajna i sa kvalitetom koji se vremenom ne gubi"; Anna Wetherill Olmsted, direktor Muzeja umjetnosti u Syracuseu, piše, 1955., da su ushićeni izložbom maštovitih slika "Peru, prošlost i sadašnjost", te da je "izložba pobudila nezapamćeno zanimanje u gradu i najveću posjetu Muzeju"; Luis Gil Fillol ga, 1955., u madridskoj "Luna u Sol" naziva "novim Michelangelom sa njegovom energijom i gigantskim vizijama"; Juan Cortés, 1957., u "La Vanguardi Espanoli", Barcelona, tvrdi da se Krekovićeve "izložba bez ikakvog pretjerivanja može kvalificirati senzualnom"... Predsjednik Republike Perua je bio pokrovitelj njegovih izložbi širom svijeta. Za svoj rad odlikovan je najvećim peruanskim odlikovanjem za izuzetne zasluge u oblasti kulture, MERITOS DISTINGNIDOST.

Hrvatski kralj Zvonimir

Kristian Kreković - u stvaralačkom zanosu

i ispaštanju, napredovao je u svom životnom pozivu. Zapazio ga je profesor anatomije Heller, a na njegov anagovor Kreković je prešao u četvrtoj godini profesoru Tichyu. Tada je, već, prvi put priredio izložbu svojih djela u Beču u Dürrer-Bundu.

Diplomiravši, 1925., otišao je u Pariz na Ecole nationale supérieure des Beaux - Arts profesoru Laurensu, koji mu je odao priznanje. Uz slikarstvo studirao je i arhitekturu. Odmah je, te godine, izlagao u Zimskom salonu, a na međunarodnoj izložbi u Bordeauxu nagrađen je za sliku "Djevojka sa psom". Život mu je postao lakši, jer su se njegovi portreti dobro plaćali. I sve ih se više pojavljivalo na francuskim razglednicama. Osim spomenutih, "Pastirice iz Bosne" i "Starih bosanskih kuća", to su: "Ulica u Dubrovniku", "Grofica De Cayla", "Gđica Mimi, kćerka grofa D'Alauziera", "Divna Vuković", "Djevojčica sa golubovima" i drugi.

Nakon toga, započeo je uspješnu međunarodnu karijeru. Od 1925. do 1930. živi isključivo u Parizu. Tu se ženi Zinom Pevzner, ruskom Židovkom, čiji su se roditelji, Lav i Cecilija, liječnici,

nastanili u Beogradu nakon oktobarske revolucije. Zina je završila Muzičku akademiju, odsjek klavir, na Sorboni, gdje se i upoznala s Kristianom. Imala je

solističkih koncerata, ali se posvetila muževljevom radu. Inače, pred oltar, pijanistkinja Pevzner i slikar Kreković su stali 14. srpnja 1934. u Beogradu. Vjenčali su se

Mirjana Kreković uz svoj portret

i svadbu obavili u najvećoj intimnosti i tišini.

Štićenik velikog srpskog umjetnika Paje Jovanovića u vrijeme gladnih godina šegrtovanja u slikarskom zanatu u Beču, a zahvaljujući upornosti u radu i zanjetošću u ideal, Kreković je stvorio visoko mjerilo slikarskog poziva i poslije višegodišnjeg lutanja Parizom, kroz more boja i škola, poslije radoznalog i savjesnog obilaženja monparnanskih ateljea i galerija u ulici De la Boesi, vratio se na abecedu koju je učio kod najvećih umjetnika - potretista. U Parizu se sprijateljio sa najvećim francuskim slikarima: Ečeveriom, Domergom, Šabansom, van Dongenom, Beltran-Masesom i Skotom.

Godine 1930. prvi put putuje u Peru, nadahnut pariškom izložbom i oduševljen umjetnošću Perua, umjetnošću Inka i još starijim kulturama, kulturom Paracas. Nekoliko godina živi "između dva svijeta": Europe i Južne Amerike. Veličinama koje su opsjedale njegov duh dodao je još jednu: dimenziju prostora - interkontinentalnu i prekooceansku - i, samim tim, dimenziju vremena.

Hrvatski Panteon

Hrvat!

*Napravio sam ga sa najopasnijim
pogledom kako gleda pravo na portretnu
dršku i na minirane.*

Uranjao je, s onu stranu kopna i mora, u prošlost u kojoj se povijest prepletala s legendama i mitovima, folklornim fabuliranjem, vizijama. Oživio je prošlost kroz ritual rekonstrukcije i stanovite, makar i realističke teatralizacije.

Na pariškim je salonima i u elitnom društvu stekao glas portretista. Portretisao je po cijeloj Francuskoj, u Italiji i Londonu. Mnogo je putovao i proučavao galerije, zbirke i klasike. Otišao je i u Carigrad zanimajući se za tursko slikarstvo.

U Londonu je zavolio tadašnje najveće portretiste: Opreha, Veveria, Šanona, Maningsa i osobito Filipa de Lasloa, na čiji je portret sa prijateljskom posvetom bio veoma ponosan.

Idući putem kojim i ovi majstori, ostao je vjeran tome pravcu i sa takvom se koncepcijom vratio, 1933. u Tuzlu, a potom otišao u Beograd.

Dvorski portretist

U Beogradu je, nakon portretiranja jednog tamošnjeg liječnika, taj njegov rad zapazio Velimir Dimitrijević, upravnik Dvora, zainteresirao se za njega i predstavio ga, "kao mladog umjetnika iz Bosne", kralju Aleksandru Karađorđeviću, koji ga je pozvao u svoje odmaralište na Belju, gdje je Kreković proveo dva i pol mjeseca. Od tada je radio kao dvorski slikar. Za Parlament je napravio likove Slavonca,

Dalmatinca, Bosanca, Hercegovca, Slovenca, Makedonca, Vojvodana, Crnogorca i žitelja drugih pokrajinatadašnjeJugoslavije. Objavljivani su na dopisnim kartama tog vremena i na naslovnim stranama mnogih, osobito ilustriranih listova, koji su ga često i intervjuirali, posvećujući mu prostor od po nekoliko novinskih strana.

Portretirao je englesku kraljicu Elizabetu, španjolsku kraljevsku obitelj, švedskog kralja i mnoge druge okrunjene glave.

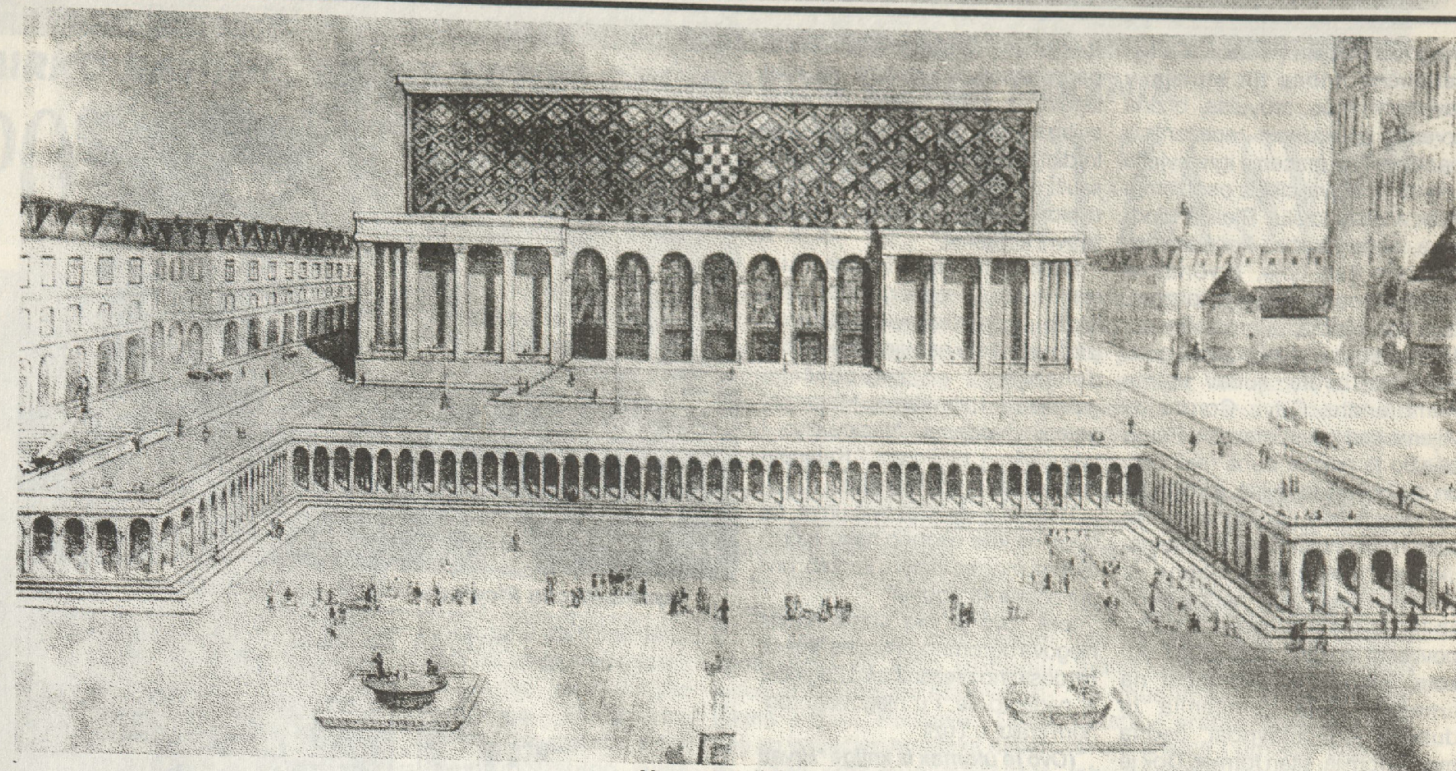
Do 1941. živi u Parizu, a povremeno u Beču, Zagrebu, Beogradu i na Bledu, a najčešće i najduže u Tuzli, kod svojih roditelja, slikajući svoje Tuzlake i za Tuzlake.

Noseći u sebi svoju Bosnu i hrvatske sanje, Kreković se, već 1926., zainteresirao za nacionalno. On je, što u Parizu, što u Zagrebu, izradio seriju grandioznih slika na temu hrvatske povijesti, u stvari, najpoznatija mu i jesu ulja na platnu s temama iz hrvatske povijesti, koja su bila namijenjena nesuđenom hrvatskom Panteonu. Panteon je hram posvećen svim bogovima, zgrada u kojoj se čuvaju ostaci istaknutih ljudi. Fantast, slikar, humanist i poliglot, Kreković je, naime, sanjario o Veličini, imao velike ideje, maštao o objektima velikog formata, gigantizmu meštovičevske provenijencije. Zamišljao je Hram svih vjera, sanjao o univerzalnim institucijama - o akademiji akadmijs, planirao izgradnju Muzeja hrvatske povijesti, "preuređivao" Trg bana Jelačića, planirao preuređenje Gornjeg grada. O tome je raspravljao i s don Franom Bulićem, koji je bio time oduševljen.

Po njegovoj zamisli, hrvatski Panteon je trebalo biti podignut u Zagrebu na Savi. Umjesto tadašnjeg kolodvora, bila bi velika raskrsnica dijeleći stari centar i novi dio grada, a na mjestu kolodvora bio bi trideset metara visok stup, kolona, s kipom poglavara države. U podnožju bi bile dvije konjičke skupine, od kojih bi jedna predstavljala Kluka, Tugu i Lovela, a druga Muhla, Bugu i Kosinca. Kolodvor bi se premjestio na drugu stranu Save, gdje ne bi smetao razvoju grada, a uz Savu bi se s obje strane pružali sve do Poduseda - kamenom podzidani kejovi.

Treba spomenuti i zamisao o grobu Ante Starčevića. Na mjestu tadašnjeg groba u Šestinama zamišljena je grobna ploča od crnog mramora, koju na kamenom podnožju drže četiri metra visoke prilike Bosanca, Ličanina, Slavonca i Dalmatinca u narodnim nošnjama. Na ploči s donje strane izrađen je u bojama hrvatski grb. Okolina groba zasijana zelenom travom s nešto rijetko razbacanih čempresa, a do groba vode puteljci nasuti bijelim šljunkom, dok na podnožje vode stepeništa.

U Velebitu je zamislio Muzej hrvatskih starina, kako je sam rekao, "posvećenog ostacima davnih hramova, dvorova i porušenih domova junaka, pobjednika Avara, Mongola i Turaka".

Nacrtni Jelačića

U Peru je dočeka visoka priznanja, ali ne i ono do čega mu je bilo najviše stalo: projekta muzeja u kojemu bi bila okupljena njegova djela inspirirana južno-američkim temama: povijesnim, legendarnim i folklornim. Vukla ga je, uz to, sve jača nostalgija prema domovini, pa se od 1960. ponovno, stalnim boravištem, vezao za Europu. Konačno se, već kao svjetski priznati slikar, naselio u Palma de Mallorci i proživio tamo posljednjih 25 godina. Nakon svih iskušenja otpočeo je novi život a to je, sudeći prema fantastičnom peruanskom i španjolskom opusu, rezultiralo novom umjetničkom kvalitetom.

Postao je legendarni slikar figure. Slikao je likove Iskona, starozavjetne i novozavjetne proroke, moderne svece i političke junake, glazbenike, pisce i slikare, vladare i ratnike. Defiliraju njegovim platnima Noe i Abraham, Mojsije i Krist, Buddha i Konfucije, Beethoven i Tintoretto, Gandhi, Lincoln i Starčević. On slika u golemim ateljeima svojih stanova i još većim ateljeima velike prirode; on radi u "zemaljskom" i "nebeskom" studiju - poput onoga u Machu Picchu - vjerojatno najvišem "ateljeju" na svijetu. Trajno opsjednut Velikim, on slika u nekoj vrsti trajne groznice, s povišenom temperaturom i povišenom odgovornošću.

U Palma de Mallorci je 1963., utemeljen Muzej Kreković, otvorila ga je španjolska kraljica, koji djeluje u sklopu Hispano-Američkog kulturnog centra, gdje

je izložena serija radova na temu peruanske povijesti, odnosno povijesti Inka.

Povratak u Zagreb

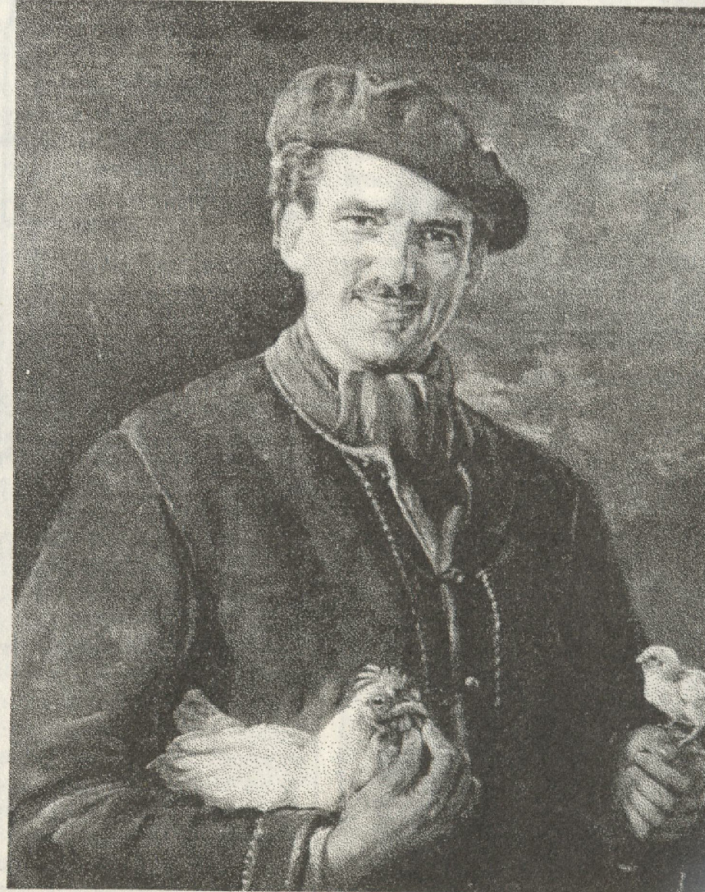
Kreković je umro na Palmi, gdje je i sahranjen, daleko i od rodne Bosne i od matične Hrvatske, želeći da se barem dio njegova opusa vrati, kad već sam nije mogao, u domovinu, u Zagreb.

Ostao je začudan opus ovog vjerojatno "posljednjeg Mohikanca" realističkog slikarstva. Za života je spominjao donaciju Hrvatskoj, mogućnost da dio svog golemog opusa, 150 djela, pokloni domovini pod uvjetom da se ona zaista konstituiraju kao država, te da poklonjeni radovi ovdje postanu dio stalnog postav, što mu je u Španjolskoj

omogućeno.

Stanje se uskoro poboljšalo, i u studenom 1990., institucije i pojedinci iz Hrvatske uspostavili su kontakte s njegovom udovicom Zinom, koja je ostala živjeti na Palmi, djece nisu imali. Igor Zidić, direktor zagrebačke Galerije "Josip Račić", boravio je tada u Palmi, gdje je u Muezu Kreković i kod slikareve udovice proučio Krekovićev opus. Ostvarujući želju svoga muža da mu dio umjetnina ostane u vlasništvu njegova naroda, gospođa Kreković je poklonila 150 slika, kao donaciju hrvatskoj državi. Pod pokroviteljstvom akademika prof. dr. Vlatka Pavletića, ministra za kulturu i prosvjetu Republike Hrvatske, otvorena je, od 7. do 21. ožujka 1991., izložba 55 Krekovićevih crteža u Modernoj galeriji "Josip Račić", kao upoznavanje s dijelom donacije. Zagrepčani su, tako dobili priliku barem zaviriti u Krekovićev opus, vidjeti: "Bosanskog seljaka", "Michelangela", "Beethovena", "Tintoretta", "Hrvatskog seljaka", "Tiziana", "Buddhu", "Djevojku s kavom", "Svirača s frulom", "Dijete iz Lime", "Indijanca", "Djevojčicu iz Cuzca", "Dječaka s naramkom drva", "Djevojčicu s košarom", "Mladu Indijanku s lukom", "Ljepoticu iz Puna", "Autoportret sa suprugom" i druga njegova djela.

Među crtežima s ove izložbe, koja obuhvaća gotovo pedeset godina Krekovićeva crtačkog izraza, svi pripadaju domenu figure i portreta. Većina tih crteža nastala je 1966., za jednog od

K. Kreković - Autoportret (1944. Zagreb)

njegovih posjeta Peruu... "Karakteristična finoća tih studija u laviranom tušu, croyuisa, brzina izvedbe i preciznost zapažanja, i nadasve fino praćenje igre svjetla i sjene čine ovaj ciklus osobitim u Krekovićevu djelu. Bjelina podloge, akvarelističko korištenje te podloge kao boje, otvorenost (nezavršenost) njegova "pisma", daju tim bilješkama prozračnost i šarm u kojima je lako raspoznati europske izvore: ljubav prema Rembrandtu, Goyi, Corotu. U vrijeme kad je kao izletnik u Peru bilježio te prizore pune realnosti, on je obujmio taj svijet, s kojim se bio identificirao, pogledom punim sjete i naklonosti. On nije više oslikavao imaginarnu scenu iz povijesti nego živu neposrednu zbilju. Junačku gestu i pozu, povijesni kostim, kolorizam egzota, patetiku i spremnost na junačka djela zamijenila je duboka jednostavnost, čedna monokromija, sitan format. Dok je u velikim kompozicijama demonstrirao svoje južnjačke,

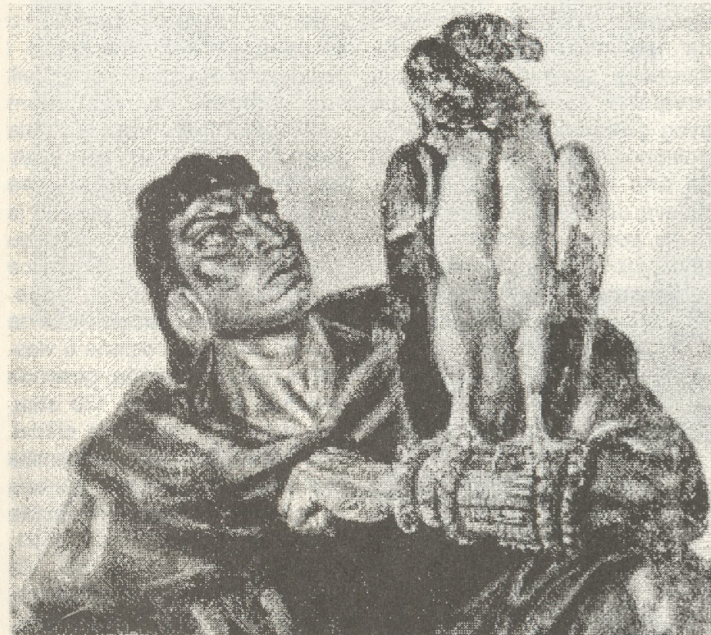
folklorne inspiracije, svoju peruianizaciju, u ovome se nizu listova iz 1966. vratio izvorima svoga bića, približavajući se tradiciji koja je i hrvatska, ukorijenujući se više nego ikad drugim dijelom ovoga opusa i u zavičajni likovni kontekst."

Osim što je, svojom susretljivošću, omogućila ovu izložbu, gđa. Kreković je 52 od 55 izloženih djela namijenila, kao dio donacije, zagrebačkim galerijama i zbirkama: Modernoj galeriji dvadeset, Nacionalnoj i sveučilišnoj biblioteci i Kabinetu grafike HAZU po šesnaest.

Trebalo je da Kreković umre, da bi se, ne više osobno nego svojim djelima mogao vratiti u Zagreb, prvi put poslije 45 godina!

Ipak, ovo je bila samo najava njegova ogromnoga opusa, koji će biti dostojno prezentiran u Zagrebu, a, nadamo se, i u njegovom rodnom kraju, u Tuzli.

(Ovo je ulomak iz knjige "Hrvati Tuzle" publiciste Ante Cigeljevića, koja uskoro izlazi iz tiska)

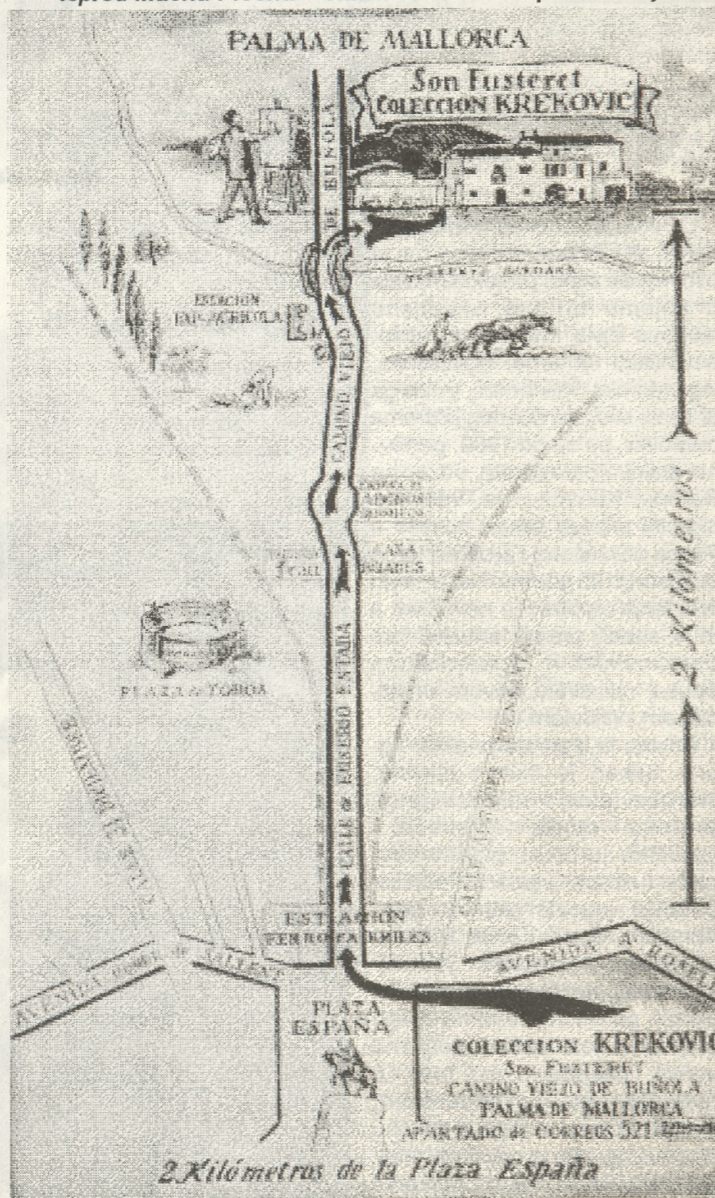
Manko Kapak - utemeljitelj carstva Inka

Dr. Dževdet Sarajlić u posjeti K. Krekoviću

"Ispred Machu Picchu" - Vlasništvo Philadelphia muzeja

KRISTIAN KREKOVIC
SON FUSTERET
(CONTINUACION EUSEPIO ESTADA A 2 KMS.)
PALMA DE MALLORCA
FOR MAIL APARTADO 521
INFORMATION: TEL. 251694

2 Kms. distant from the Plaza de España

SKICE ZA PORTRAIT FEDERACIJE

MIRKO BATINIĆ, PREDSEDNIK OPĆINSKOG VIJEĆA TRAVNIK

POVRATAK PO PRINCIPU "SVI ZA SVE"

godine u izbjeglištvu je 19.600, a ostali su ili u gradu Travniku pod muslimanskom kontrolom ili su na području Nove Bile gdje je i smješteno hrvatsko Općinsko vijeće Tranak.

• Kakav je vaš odnos prema hrvatsko-muslimanskim sporazumima i Federaciji BiH i što očekujete od toga?

- Mi smo živo zainteresirani da se provede ustav Federacije, a temeljna odrednica Općinskog vijeća je da u skladu s tim ustavom vratimo naše ljude na prostore gdje su živjeli. Do sada smo imali nekoliko sastanaka s muslimanskom stranom, no do danas nije ništa konkretno dogovoreno. Naši su predložili bili da se neki objekti osposobe da bi se u njih povratnici mogli useliti,

Mirko Batinić, dipl. ing. strojarstva, dragovoljac 1992. godine u obrani Travnika od srpske agresije, a potom branitelj Hrvata od svakoga tko je na njih pucao, nedavno je iz vojničkog prešao u civilni život i obnaša funkciju predsjednika Općinskog vijeća Travnik, pod čijom su upravom travnički Hrvati i oni što su ostali na 5 posto općinskog teritorija na području Nove Bile i oni što su nakon progona razasuti diljem svijeta. Od 26.008 Hrvata koliko ih je bilo na popisu 1991.

našli smo za to i sponzore, no još nema suglasnosti muslimanske strane. Naime gotovo sve hrvatske kuće nastanili su muslimanske izbjeglice iz Bosanske krajine.

• Nude li međunarodne humanitarne organizacije neka rješenja za te ljude, u smislu izbjegličkih naselja da bi se stvarni vlasnici mogli vratiti na svoje posjede.

- Mi smo to predlagali, međutim, politički gledano i takav

je naš stav da se Muslimane koji su trenutačno u našim objektima i na hrvatskim prostorima smjesti u čiste muslimanske kantone kako se ne bi remetila nacionalna struktura pučanstva u mješovitim kantonima.

• Postoji li mogućnost da se ti ljudi presele u zenički kanton i tamo izgrade naselja.

- Mi nismo s humanitarnim organizacijama to mogli dogovorati jer taj prostor nije pod našom kontrolom, ali smo ponudili jedan pilot program obnove objekata u Polju, Putičevu i Docu koji su isključivo hrvatska naselja, sada pod muslimanskom kontrolom. Jedna komisija već vrši snimanje terena, a vidjet ćemo postoji li s druge strane i politička volja kako bi se naši ljudi vratili na svoja imanja. Naša je želja da zaživi Federacija i da se svi ljudi vrate na svoje prostore, mi nemamo ništa protiv da se i svi Muslimani vrate na svoje posjede.

• Da li na prostoru Lašvanske doline koja je uspjela opstati unatoč sukobima sada postoji otpor prema Federaciji i povratku Muslimana?

- Mi smo se organizirali na razini kantona ili veležupe i tako smo organizirali i politički život. Političko stajalište na toj razini jest da povratak izbjeglog

stanovništva treba izvršiti po principu svi za sve, bez uvjetovanja. To je naša temeljna politička odrednica, mi inzistiramo na primjeni ustava Federacije i pravima čovjeka da živi tamo gdje je živio.

• Je li vam kad palo na pamet da i vi odete iz ovih krajeva?

- Ne, ja sam odavde, moji su ovdje od starina i takvo mi što nije na umu. Ovaj smo prostor branili najprije od Srba, a potom od muslimanskih fundamentalista i sretan sam što sam svoje znanje i umijeće stavio u obranu ovih prostora.

• Ima li prema vašim saznanjima na ovim područjima ratnika što su došli iz islamskih zemalja i jesu li oni problem?

- To je veliki problem i pitanje je postavljeno i na Zastupničkom domu. Tražili smo da se Dom izjasni o svim stranim državljanima na području BiH, a posebno o mudžahedinima kojih je na području travničke općine znatan broj, a posebno u Gučoj Gori gdje su u zadnja dva mjeseca naselili 15 hrvatskih objekata i odakle se ne misle iseliti. Naše ljude što su išli gore vratili su, a imamo i svjedočenje europskih promatrača koji su zbog toga prosvjedovali muslimanskim vlastima.

ZAJEDNIČKA IZJAVA HRVATSKIH POLITIČKIH STRANAKA U SARAJEVU

Predstavnici HDZ-a, HSS-a, HSP-a i HKD "Napredak" iz Sarajeva kao i predstavnici HVO-a - združenog stožera, koji djeluju u Sarajevu zahtijevaju da se riješi položaj Hrvata u glavnom gradu BiH i zaštite njihovi interesi. Prijekom potrebom, smatra se ubrzana provedba ustavno-pravnog sustava Federacije BiH na području pod nadzorom HVO-a i A BiH. Potpisnici priopćenja posebice su zainteresirani da Sarajevo ostane jedinstven grad s novim općinskim ustrojem a protiv se nasilnoj promjeni socijalne i nacionalne strukture grada. U tom smislu ističe se kako je nužno zaustaviti iseljavanje Hrvata iz Sarajeva kao glavnoga grada Federacije. Osobito se ističe kako postojeći program Radio-Televizije BiH i njegova uređivačka politika, ni sadržajno niti kadrovski, ne zadovoljava ni minimum interesa hrvatskoga naroda. Od Skupštine Republike i Federacije traže da što prije usklade djelatnosti Predsjedništva BiH sa Ustavom Federacije kako bi se jasno utvrdile i odvojile njegove odgovornosti od vrhovništva Federacije. Također se ističe, kako će HR "Herceg-Bosna" postojati sve dok se u cijelosti ne uspostavi Federacija BiH.

USKOPLJE POSJETILO IZASLANSTVO HR "HERCEG-BOSNE"

Na teritoriju općine Uskoplje od potpisivanja Washingtonskih sporazuma nema nikakvih incidenata ali ni pomaka u uspostavi Federacije BiH na ovome prostoru - izvijestilo je općinsko čelništvo članove izaslanstva "Herceg-Bosne". Najizraženiji problemi u ovoj općini su komunikacijska i medijska izoliranost te nemogućnost povratka izbjeglica u one dijelove općine koji su pod bošnjačko-muslimanskim nadzorom. Obručujući se dužnosnicima općine Uskoplje, Dario Kordić predsjednik HDZ-a BiH je istaknuo kako bez rješavanje temeljnih pitanja teško može biti napredak u ustroju Federacije. Zakonski, naime, treba regulirati utemeljenje lokalne samouprave, i osnutak novih općina. Bez hrvatske općine Uskoplje teško je i zamisliti ostanak Hrvata na ovim prostorima. Rješenje problema povratka prognanika moguće je samo po načelu "svi za sve" a ne recipročno "jedan za jedan" kako predlaže bošnjačko-muslimanska strana, jer je tijekom sukoba mnogo više Hrvata nego Bošnjaka-muslimana moralo napustiti svoje domove.

VJETROVI RATA TRAGIČNA SUDBINA PROGNANE VUKOVARCANKE

Ruža Dimitrić-Terzin

Da život zna biti okrutan i surov, primjer je gospođe Ruže Dimitrić-Terzin, rođ. 01. 05. 1937. godine u selu Orohljani, općina Mrkonjić Grad, RBiH, u kući Jovice i Stanije Dimitrić, koji iz ljubavi izrodiše šestoro djece, pet kćeri i jednog sina, nadajući se svijetlim trenucima svakoga od njih.

Gospođa Ruža je tijekom školovanja stekla srednju naobrazbu, veoma je razborita i staložena, društvena, te je i omiljena u svakoj sredini i rado prihvaćena. Sudbina je htjela da je gospođa Ruža 1942. godine od svojih pet godina starosti promatrala kada joj četnici ispred kuće ubiše oca Jovicu. Ne da je samo gospođa Ruža promatrala ubojstvo svoga oca, nego i svih šestoro djece s majkom Stanijom, bespomoćno moleći i preklinjući počinitelje zločina da ne ubiju Jovicu. Ni vrisak šestoro male djece ih nije pokolebao da izvrše krvavi čin nad svojim susjedom, brižnim ocem i vrijednim domaćinom.

Da bi tragedija bila još veća, četnici nakon par dana ubiše i majku Staniju, te je baciše u brzu i duboku rijeku Sanu. Šestoro nejakih siročića pade na pleća starog i iznemoglog djeda Nikole Dimitrića, kome je također bila potrebna tuđa pomoć.

Po svršetku drugog svjetskog rata gospođa Ruža se svijala po domovima za ratnu siročad širom bivše Jugoslavije, da bi potom oboljela i ostala poluslijepa, radi čega je i otišla u mirovinu. Stjecanjem mirovinskog statusa, gospođa Ruža odlazi u

Gradačac kod sestre Jele i zeta Šerifa, gdje se zadržava sve do 1984. godine, kada stupa u bračnu vezu sa svojim izabranikom gospodinom Zdravkom Terzinom iz Vukovara, gdje i nastavljaju živjeti sve do 28. studenog 1991. godine, do pada Vukovara pod četničku okupaciju.

Preživjela je gospođa Ruža sve strahote Vukovara, njegovo nemilosrdno granatiranje iz teške artiljerije bivše JNA i četnika, izručivanje kazetnih bombi iz zrakoplova na vukovarsko pučanstvo i njihove domove, promatrala rušenje vukovarske bolnice i raskomadana tijela njenih pacijenata, provela četiri mjeseca u podrumu, pod četničkom prisilom promatrala strijeljanje vukovarskih branitelja i njegovih građana hrvatske nacionalnosti, da bi na kraju ostala i bez bračnog druga, koji u izgnanstvu izvršava samoubojstvo.

Usprkos silnim patnjama i teškim psihičkim stresovima, gospođa Ruža je ipak sve to uspjela prevladati noseći ogroman teret i bol u srcu i duši, te se početkom 1992. godine ponovno obrela u Gradačcu kod sestre Jele i zeta Šerifa tražeći spas od četničkog progona s nadom da je tu neće naći. Ali, ni odmorila se nije od vukovarske tragedije, a četnici napadoše i Gradačac sredinom ljeta. Ponovno podrumskog života mjesec dana, pa potom napuštanje i Gradačca odlazak u Tuzlu, odnosno, njeno prigradsko naselje Šićki Brod, čvrsto vjerujući da se sklonila na sigurno od četnika, čeznući za povratkom u svoj, kako kaže Vukovar, porušenom domu u Ul. Božidara Adžije br. 54.

Obiteljska idila

Ljubav nikada nije priznavala silu niti bilo kakove granice, samo slobodu i život u njoj, pa makar to bilo i u veoma skromnom, čak i oskudnom imovnom stanju, iz kojeg je uvijek postojala nada za bolji život i sretniju budućnost. Nadajući se sretnoj i blistavoj budućnosti, mladi plavokosi Jovica Dimitrić iz sela Orohljani

od Mrkonjić Grada, pred sami početak drugog svjetskog rata zagleda se u lijepu crnooku Staniju, te ubrzo odlučio i krunisati svoju ljubav. Ni teško političko kao ni ekonomsko stanje u zemlji ih nije moglo spriječiti da započnu novi život, ne sluteći da će upravo prema njima biti zao i surov.

Nakon bračne veze, Stanija i Jovica ubrzo stječu i svoj vlastiti dom, ispunjen ljubavlju i srećom zaljubljenih supružnika. Da ljubav donosi radost, uvjerali su se mladi supružnici kada su dobili prvo dijete. Život teče dalje, Stanija i Jovica rade na svom imanju maštajući o brojnijoj obitelji i unučićima koje će podizati, da bi tijekom godina stekli šestoro djece, pet kćeri i jednog sina.

Počinja i rat 1941. godine. Nijemci nadiru prema selu Orohljani, nastaje panika kod pučanstva, kako zaustaviti zahuktalu soldatesku naoružanu do zuba. Mnogi ostaju u selu, među njima i Jovica da štiti svoju višedičnu obitelj. Rat se brzo rasplamsao, padaju žrtve, neimaština počinje vladati pojedinim domaćinstvima.

Nastupila je i 1942. godina, siječanjski mjesec, stegla zima kao i obično u to vrijeme, a u selo ušli bradati i raspojasani četnici urlajući četničke pjesme, pucajući i stvarajući još veći nemir kod mještana.

Ranili su srce dječje

Došli četnici i pred kuću Jovice Dimitrića, traže rakiju, hranu, pitaju ga za brata Mitra koga su u porodici zvali Mitruka, je li još uvijek u partizanima, te uz pogrdne psovke počehše tući Jovicu susjed Dušan Lekić i Pavle Budiša iz sela Krokua. Vrišti iz bezumljena Stanija, preklinje i moli zločince da ne tuču više Jovicu. Ne obaziru se ni na grčevit vrisak šestoro izbezumljena djece od kojeg srce puca normalnom čovjeku, potežu za oružjem zločinci Dušan i Pavle, odjekuje pucanj, za njim i drugi, i Jovica pada sav u krvi.

Gleda majka Stanija suznim očima prestrašenu dječicu dok bradate spodobne odlaze iz dvorišta. Ah, prokleta sudbino,

zar si baš tako morala biti surova i nemilosrdna, vrte se misli po Stanijinoj glavi dok gleda mrtvo tijelo dragog Jovice na dvorištu ispred kuće. Uzima u naručje sina Momčila koji ima tek godinu dana umivenog u dječje suze, govoreći mu: sine moj, nema više tate, ubiše ga krvopije četnici. Ne zaboravlja majka ni kćerke svoje, srksena bolom i tugom, ipak, stiže svaku od njih pet nježno pomilovati i izgovoriti tople majčine riječi: ljepotice moje, neda vas vaša majka, ne bojte se.

Djeluje Stanija umirujuće na djecu i na samu sebe nastavljajući život s teškim bolom i tugom u srcu i duši za izgubljenim Jovicom, svjesna obveza i poteškoća oko podizanja djece i svega što rat nosi.

Ipak, mnogi se iskazaše solidarnošću kada su u pitanju mali siročići, ne izostaje pomoć od susjeda, prijatelja kao ni obitelji, usprkos ratnim nedaćama.

Nakon nekoliko dana od tragedije koja otvorila ogromnu ranu na srcu obitelji Dimitrić, Stanija se odlučila krenuti u obližnje selo Dragoraj po hranu, iako je znala da se po okolnim šumama nalaze četnici. Pri polasku miluje dječicu svakog ponaosob govoreći: budite dobri djeco moja, majka će se brzo vratiti.

Dolazi večer a majka se kući ne vraća, prolazi sutradan, dva, tri, pet dana a Stanije nema iz sela Dragoraj da nahrani siročiće. Kreću susjedi u potragu za Stanijom sluteći najgoremu, i, tako i biva. Pronađoše mrtvo Stanijino tijelo u hladnoj Sani i pokopaše je odmah tu, na obali uz rijeku Sanu.

Brigu oko sirotih unučadi preuze star i iznemogao djed Nikola, kome je također trebala tuđa pomoć, ali, uz Božji blagoslov, svih šestoro su preživjeli drugi svjetski rat i postali vrijedni građani čvrsto vjerujući da će svak odgovarati pred Gospodinom Bogom za počinjena (ne) djela.

Nastavlja se

Anto Šimić Čiko

Bečki Caritas i medijske optužbe

TKO TO TAMO POKRŠTAVA?

Izgleda da je postao manir nekih novina i novinara da olako izriču kvalifikacije i optužbe koje imaju i te kako negativne posljedice, ne samo po njihov ugled. Nedavno smo tako u biltenu bečkog Caritasa pročitati kako je "Ljiljan - list za slobodnu Bosnu i Hercegovinu", naveo u jednom tekstu da se muslimanske izbjeglice u Austriji pokušavaju pokrstiti. Još je rečeno da se Muslimani teroriziraju zbog njihove vjere, te da im se oduzima izbjeglički status zbog vjerskih aktivnosti i sl.

Želimo ukazati na to - ističu u bečkom Caritasu - da austrijska država i Crkva, koje su nesebično prihvatile tisuće izbjeglica (o čemu smo ranije pisali u ovom listu - op. A.U.), poštuju slobodu vjere gostiju iz Bosne i Hercegovine. Upravo u kršćanskim crkvama domaćini se osobito trude zbog vlastite vjere, koja im govori da je svaki čovjek vrijedan pažnje i ljubavi.

Autor ovih redova osjeća se dužnim reći i sljedeće: Tijekom skorašnjeg višednevnog boravka u Austriji sreli smo se sa stotinjak Bošnjaka iz više područja ove nama prijateljske zemlje, a da ni od koga, pa ni od dobro upućenih aktivista naših zavičajnih klubova, nismo čuli ni riječi pritužbe koja bi mogla dati za pravo "Ljiljanu". Štoviše, bili smo u Hausleitenu svjedoci izuzetne pažnje tamošnjeg pfarera (svećenika) crkve St. Agatha prema islamskim vjernicima koji su povodom nastalog mjeseca ramazanskog postali prestali konzumirati alkohol - odbio je ponudeno piće i sa izuzetnim uvažavanjem pričao je o njihovom postu.

U Caritasu austrijskog glavnog grada ipak ističu da se ne može isključiti mogućnost da je eventualno bilo pojedinačnih ispada nekog suradnika protiv vjerskih osjećanja izbjeglica, pa mole one koji su u crkvenom smještaju, a imaju takvih pritužbi da se pismeno obrate ovoj organizaciji (na adresu: Rennweg 91, 1030 Wien).

Od domaćina je, čini se, sve korektno, a da li je to i od pomenutih novina ako ne nude argumente za svoje tvrdnje - prosudite i sami. Valjalo bi biti obazriviji ako ni zbog čega drugog, a ono zbog onih 80 tisuća naših ljudi kojima je Austrija privremena domovina, evo već tri godine. Bojimo se da se sve ne ispadne suprotno od poznatog biblijskog načela - Tko tebe kruhom, ti njega kamenom...

A. UZUNOVIĆ

IN MEMORIAM

U nedjelju 05.03.1995. god. u šezdesetprvoj godini života preminuo je Drago Pavić, osnivač HDZ-a Soli i prvi predsjednik Općinskog odbora HDZ-a Tuzla.

Drago Pavić se u hrvatski nacionalni pokret uključio od njegova pojavljivanja na ovim prostorima. Obnašao je funkciju člana Predsjedništva HDZ-a BiH, a izbijanjem agresije aktivno sudjeluje u odbrani djelujući u Glavnom stožeru HVO-a, Političkoj upravi Stožera 115. HVO brigade Zrinski i na kraju u II. korpusu kao pomoćnik zapovjednika.

U povodu smrti Drage Pavića brzajav sućuti, obitelji i HDZ-u Soli, između ostalih uputili su i Dario Kordić, predsjednik HDZ-a BiH i Ignjac Koštroman, načelnik policijske uprave Ministarstva odbrane HR HB, sa riječima tople ljudske zahvale za sve što je pokojni Drago učinio za hrvatski narod i sve ljude dobre volje.

Uz nedostatnost ljudskog hvala, nama svima ostaje da u nadi uskrnuća molimo Gospodara života i smrti, milosrdnog Boga, da našeg Dragu podari vječnim mirom u nebeskom kraljevstvu.

Z.B.

FRANKFURTSKA RAZGLEDNICA VRIJEME RASPRODAJA

Aerodrom u Frankfurtu

Od Božića su krenula sniženja svih roba, pa se kupuje kao da se to ne čini tijekom godine. U ovom milijunskom gradu našlo je utočište i mnogo naših ljudi, pa se možete snaći i bez znanja njemačkog jezika. Od "čuda" u Frankfurtu po mnogima je najveće Aerodrom.

Peinaestak sati putovanja od Zagreba do Frankfurta na Majni nije ni mnogo, pogotovu ako se vozite luksuznim autobusima "Croatia-toursa". Krenuli smo predvečer i tijekom vožnje susreli se sa tri granična prijelaza, a nakon odgledana dva filma i nekoliko epizoda serije HRT-a "Je li me tko tražio", te dremuckanja, već u praskozorje dočekala nas je svjetlost i vreva velegrada. Ljubazno se rastasmo od našeg suputnika mladog Branka Bebića iz Jajca, koji svoje prognaničke dane provodi ovdje izučavajući soboslikarsko zanimanje.

Frankfurt je najveći grad u njemačkoj pokrajini-državi Hessen, ali je sjedište Landeshausa u Wiesbadenu. Ako već nije prijestolnica, Frankfurt je prometni i financijski centar bez premeda, i to ne samo za Hessen. U ovom gradu bankara nema nezaposlenih, a u njega svakodnevno ude i izide preko pola milijuna ljudi. Oni potroše samo za prijevoz oko šest milijuna maraka dnevno, ali prihod od kupovine nije onoliki kakav bi se mogao očekivati. Na Caji, glavnom frankfurtskom šetalištu, brojni trgovci tek uoči Božića počnu zadovoljno trljati ruke, a to čine do sredine veljače. Kupuju se sitni pokloni, ali i krupne stvari, pa zlobnici tvrde kako Nijemci cijelu godinu ne kupuju ništa čekajući vrijeme rasprodaja. Ovlaštnje banke, koje se inače bave velikom svjetskom ekonomijom, cijenama čelika, nafte, zlata i pšenice, zakrčene su "običnim" Nijemcima koji podižu svoje uštedevine, plaće, kredite. U kupovini smo slučajno sreli i Poljakinju Emu Zulić, koja tvrdi da je napravila dobar posao. Nije ni čudo jer u robnim kućama "Hertie", "Kaufalle", "CLA" i drugim, prodaje se skijaška oprema za trećinu cijene, TV aparati umjesto 1.300 DM sada su oko 700 maraka itd.

Frankfurt je posljednjih godina postao i centar tiska na jezicima bivše Jugoslavije. Ovdje se svakodnevno tiskaju i brojnoj dijaspori nude listovi čije su centrale daleko na jugu - pored ostalih "Večernji list", "Večernje novine", "Vesti", "Evropske novosti", "Nova Bosna" i dr. Nekoliko stranica ovog tiska posvećeno je oglasima i najavama koncerata estradnih umjetnika (znaci navoda bolje odgovaraju uz ovu riječ). Oni malo daju, a mnogo uzimaju, pa im se i te kako isplati pjevanje o našoj ratnoj dramu. Tijekom boravka u Wiesbadenu gostovali su u kafiću "Baraccuđa" Henda i Alen Islamović koji su za par sati pjevušenja uzeli po tisuću maraka.

U Frankfurtu su se smjestili i mnogi naši sugradani. Tu djeluju i zavičajni klubovi, te Fond za ranjene hrvatske branitelje pri Hrvatskoj katoličkoj misiji, o čemu je ovaj list ranije pisao. Na Hauptbahnhofu (glavnom kolodvoru) govori se naš jezik gotovo kao i njemački.

Sa Frankfurtom smo se ponovno sreli pred povratak - ovoga puta impresionirao nas je njegov čuveni aerodrom na koga svakog minuta sleti najmanje jedan zrakoplov. Koliki je značajni promet "Lufthanse" govori i podatak da se "vozni park" ove firme nedavno uvećao kupovinom čak 300 zrakoplova. Povratniku za Tuzlu nametnu se za sada neostvariva želja: da barem jedan zrakoplov poleti sa ove zračne luke prema našim Dubravama...

Alija UZUNOVIĆ

LIJEČNIK U KUĆI GRIPA (INFLUENZA)

Kakva je to bolest, što je uzročnik, kako se širi, prepoznaje, sprečava i liječi.

Zima je na izmaku, a primirjem promet ljudi sa inozemstvom pojačan pa je moguć lakši "uvoz" i bolesti karakterističnih za ovo godišnje doba.

Jedna od takvih je i gripa o kojoj ćemo danas pisati.

Gripa (franc. gripper - uhvatiti, ščepati) je nagla, zarazna i vrlo prenosiva bolest, koja se javlja povremeno u vidu velikih epidemija ili pandemija (zahvaćajući više kontinenata). Povijest: bolest se prvi put registrira 1387. g. a kao pandemija se širi sa Dalekog istoka 1510. g. prema Europi, gdje je osobito raširena 1580. g. U XVIII. i XIX. stoljeću su registrirane pandemije i epidemije u više navrata, a krajem I. svjetskog rata (1918.) zahvatila je Europu poznata kao "španjolska bolest" i odnijela trostruko više života nego li sam rat.

Uzročnik gripe je virus, dosta veliki ali procjediteljiv kroz poseban filter (Sajcov filter).

Izvor zaraze je bolestan čovjek

Podjeljen je u četiri soja i mnogo varijanti (podtipova). Izvor zaraze je bolestan čovjek, a virus se prenosi preko sitnih kapljica koje bolesnik izbacuje kašljem, kihanjem ili govorom.

Mjesto ulaska virusa u "budućeg bolesnika" je sluznica nosa, usta, grla ili oči.

Svi ljudi su osjetljivi bez obzira na uzrast, pol ili rasu. Inkubacija (vrijeme od zaražavanja do pojave bolesti) traje od nekoliko sati, pa do 3 do 4 godine, a virus B svakih 4-6 godina. Bolest je nagla, a pokazuje se smalaksanjem, zimicom i drhtavicom, te pojavom glavobolje, bolova u mišićima i zglobovima, kašlja, kihanja, suzenjem, bolova u grlu, a nerijetko i pojavom sukrvice iz

nosa i u ispljuvku. Uz sve to je manifestna visoka tjelesna temperatura 39 stupnjeva celzijusa i više, koja se nakon 2-3 dana počinje snižavati do 38, a potom na oko 37 stupnjeva.

Ako nema komplikacija nakon 10-14 dana se bolest smiruje uz postojanje iscrpljenosti i malaksalosti, faza konačnog oporavka traje još isto toliko dana.

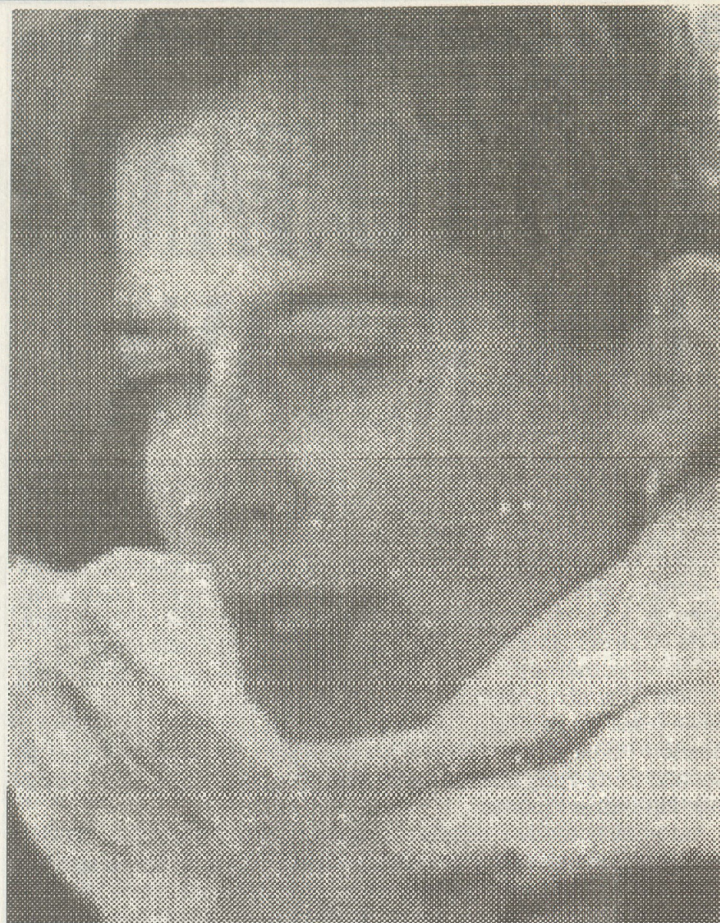
Kao komplikacije se mogu javiti naknadne bakterijske upale krajnika i guše, upale srednjeg uha, glasnih žica, bronha ili upala pluća, a nekada i upale mozga i moždanih ovojnica. Komplikacije su češće kod srčanih bolesnika, bolesnika šećerne bolesti kao i tuberkuloznih bolesnika.

Kako sprječavati pojavu bolesti kod svakog osobno?

Čim se oboljenje počne javljati treba izbjegavati nepotrebno sastajanje u veće skupine ljudi. U ishrani uzimati jaču hranu, bogatu vitaminima i mineralima, osobito povrće i voće iz turšije, a kome je dostupno, mlijeko i svježe mliječne proizvode. Uz to sve, treba uzimati dovoljne količine tekućine, kao i češnjaka koji, po svojoj prilici, prema iskustvu naroda, ima zaštitnu komponentu prema virusu.

U specifičnoj predohrani posljednja tri desetljeća se provodi i vakcinacija po utvrđenju tipa virusa koji je izazvao epidemiju. Vakcinacija je još uvijek komercijalna, i daje se samo posebno ugroženoj populaciji (radnici, ljudi u kolektivnim smještajima, određene skupine kroničnih bolesnika kao što su dijabetičari, srčani bolesnici i slično).

Bolesnika treba izolirati u odvojenu sobu, ostaviti u postelji, a

sobu češće provjetravati. Hrana treba da je lako probavljiva i tečna (slatko i kiselo mlijeko, voćni sokovi i kompoti, a po padu temperature davati kašastu hranu 4-5 dana.

Od čajeva osobito koristiti one koji dovode do lakšeg iznojanja i time i lakšeg izbacivanja "otrovnih" supstanci koje virus stvara a to su čaj od lipe, zove, čajevi od miješanog suhog voća, a zbog kašlja pripremiti i čaj od bijelog sljeza, crnu rotkvu miješanu s

medom (izdubiti rotkvu i u nju staviti manju šalicu meda da prenoći). Kao sredstva protiv temperature uzimati andol ili aspirin ili panadon (za djecu u obliku sirupa).

Ako nastanu komplikacije (znak je visoka temperatura duže od tri dana) obvezno se obratiti liječniku radi stručnog tretmana, a koji je jedini kompetentan za ordiniranje antibiotika ili kemo-terapeutika.

Dr. Josip ĐEREK

Uz dane korizme SJETI SE ČOVJEČE...

Vrijeme je korizme. Liturgijska je godina, kao vrijeme, znak pod kojim je Isus stalno prisutan u svojoj Crkvi otajstvom svojega rođenja, muke i uskrsnuća, a sama korizma je vrijeme obraćenja, molitve kao pripreme za veliki kršćanski blagdan Uskrs. Istovremeno, to je i vrijeme čišćenja čitavoga čovjeka t.j. duše i tijela, kao i duhovnoga napora koji vjerniku omogućava pronalaženje samoga sebe u punoj istini vlastite čovječnosti. Uvod u korizmu je liturgijski obred na dan PEPELNICE, kada svećenik stavljajući malo pepela na glavu vjernika podsjeća ga da je - prah i da će se u prah i obratiti. Pepel ga, kao čovjeka koji vjeruje u uskrsnuće, opominje da ne smije prionuti za dobra ovoga svijeta, koja njegovom životu ne mogu dati puni smisao. One, koji su kršteni i kao takovi ušli u zajednicu vjernika, potiče da, zbog ljudske nesavršenosti i slabosti, moraju i trebaju stalno o tome razmišljati i svoj život sa Evandeljem usklađivati. Korizma, kao posebno vrijeme obraćenja, podsjeća i na Kristov četrnaestodnevni boravak u pustinji prije njegova javnoga djelovanja.

Pokora

Tijekom povijesti, korizma je poprimala razne oblike. U prvim kršćanskim vremenima bilo je to vrijeme intenzivne pripreme katekumena za krštenje. Kasnije je poprimala pokornički karakter. U njoj su griješnici, koji su bili

isključeni iz zajednice vjernika, činili javnu pokoru da bi dobili odriješnje i primili milost pomirenja. Kao čin obraćenja, pokora se iskazivala zajedničkim pokorničkim vježbama - post, plač, jadikovke, nošenje pokorničke odjeće, posipanje glave pepelom, zajedničkim molitvama (pokornički psalmi). U novija vremena se o korizmi uobičajava post i nemrs u određene dane, a prije Pepelnice se spravljaju pokladnice (krafne) na vreloj masti, nakon čega se posude čisti pepelom. No, pokora je danas, ipak, izgubila svoj prvobitni smisao obraćenja.

Danas, smisao obraćenja t.j. pokore vodi ka dvostrukom cilju - pomirenju s Bogom i otvaranju prema ljudima. Naime, pokora može biti i u tome da se odrekemo nečega što nam nije prijeko potrebno, da se posvetimo razmišljanju. Korizma za svakog kršćanina može biti od vekike koristi jer će dublje shvatiti smisao Evandjelja i poruka Učitelja. U jednoj od svojih mnogobrojnih poruka, a u povodu Pepelnice i korizme papa Ivan Pavao II. kaže: "Vi znadete, da na današnji dan, s kojim počinje vrijeme pripreme za Uskrs, Crkva posipa pepelom glave vjernika i poziva ih na pokoru. Ova riječ pokora spominje se na mnogim stranicama Svetoga Pisma, odjekuje s usta mnogih proroka i konačno postaje osobito snažna iz ustiju samoga Isusa Krista: "Obratite se! Blizu je Kraljevstvo Božje (Mt.3-2)."

Isus osporava onaj čisto vanjski način na kakav su mnogi njegovi suvremenici izvršavali čine vlastite pokore, kao što su milostinja, post, molitva. Oni su zaobilazili pravu svrhu ovih čina, naime, unutarnje čišćenje koje je potrebno da bi se suočili s najdubljom tajnom savjesti "u tajnosti srca" i svetošću Božjega milosrđa. Sjećate li se Evandjelja: "Kada, dakle daješ milostinju, ne trubi pred sobom, kako to čine licemjeri po sinagogama i ulicama, da ih slave ljudi. Zaista, kažem vam, već su primili svoju

plaću. Kada ti daješ milostinju, neka ti ne zna ljevica što čini desnica, kako bi tvoja milostinja bila tajna. Otac tvoj koji vidi u tajnosti, uzvratit će ti.

Kada molite, ne budite kao licemjeri koji se vole upadno moliti po sinagogama i raskršćima, da ih ljudi vide. Zaista, kažem vam već su primili svoju plaću. A ti kada moliš, uđi u svoju sobu, zatvori vrata te se pomoli Ocu svom u tajnosti, pa će ti platiti Otac tvoj, koji vidi u tajnosti (Mt. 6,2-6).

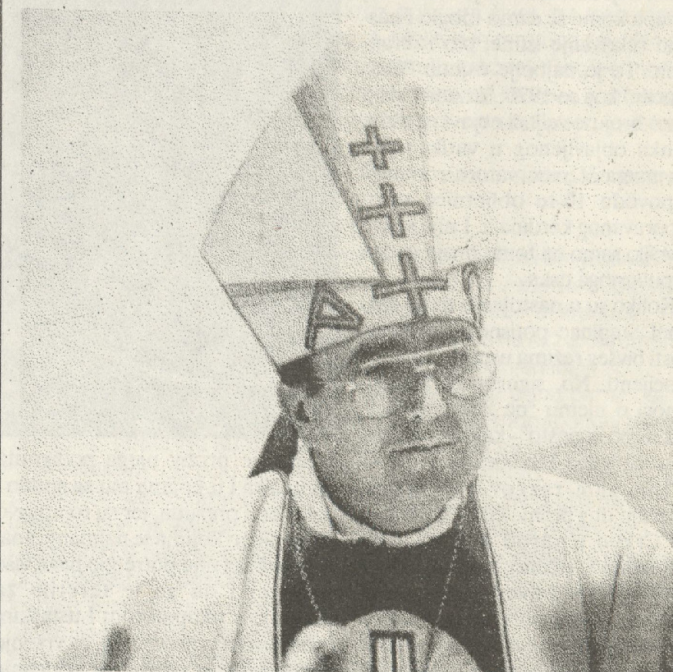
Ozbilnost liturgije Pepelnice, a potom i cijelo vrijeme kroz korizmu, predstavlja jedan sustavni zov, da bi otkrili moralne vrijednosti i da bi obnovili iskustvo onoga susreta s Kristom, koji nam jedini može dati pravi smisao života. Još jednom ponovimo to jasno: **KORIZMA JE PUTOVANJE USUSRET S KRISTOM USKRSNULIM.** Moja je želja da sa odvažnošću krenete na ovaj put."

Na tom putu, mnogi će se, u ova teška vremena rata, mržnje i nasilja sukobiti sa velikim iskušenjima. Posebice u ponašanju prema onima koji nam naniješe toliko zla. U svojoj propovijedi, naš župnik nam reče: "Čovjek je slabo biće, najslabije onda kada treba oprostiti. Kao dio svoje pokore vježbajmo se opraštati."

Prihvatimo ove poruke i krenimo ka Uskrsu!

Josip Velle

KARDINAL VINKO PULJIĆ U POSJETI PREDSJEDNIKU R. HRVATSKE

Uzoriti kardinal Vinko Puljić nadbiskup vrhbosanski, posjetio je u predsjedničkim dvorima predsjednika Republike Hrvatske dr. Franju Tuđmana. Tom prigodom bosanskohercegovački metropolita upoznao je svoga domaćina o izuzetno teškom položaju u kojemu se nalazi hrvatski narod, posebice u dijelovima banjalučke regije, gdje se svakodnevno provodi praksa etničkog čišćenja od strane srpskih vlasti. Istaknuo je kako je stanje teško i u ostalim dijelovima Bosne i Hercegovine, izrazio svoju duboku zabrinutost za budućnost hrvatskoga naroda u Bosni i Hercegovini. Dr. Tuđman je uzoritoga kardinala obavijestio kako R. Hrvatska čini sve i činit će što je u njejoj moći da bi se pomoglo hrvatskome narodu u Bosni i Hercegovini i kako on nije zaboravljen. Hrvatska čini posebne napore na oživotvorenju Federacije BiH i konfederalnom povezivanju s njom.

U povodu 35-obljetnice smrti kardinala Alojzija Stepinca (II.)

ZA SVOJE UVJERENJE PRIPRAVAN SAM I UMRIJETI

Iza nas je jedan duži vremenski period u kome se, sve do dolaska nove demokratske vlasti u Hrvatskoj, o osuđenom zagrebačkom nadbiskupu u javnosti moglo pisati samo pogrdno ili pak nikako. O njemu se stvarala iskrivljena slika, osobito kod dolazećih mladih generacija. Činilo se sve da se ovaj doista veliki poglavar Crkve u Hrvata potisne u zaborav. Bilo kakvi pokušaji u cilju osvjettljavanja njegova lika i djela sasijecani su u korijenu. Objavlivanje nečega što bi doprinosilo utvrđivanju prave istine, zabranjivano je od strane bivših državnih vlasti. Svjedoci smo da je svaki broj tiska, u kome se samo moglo i naslutiti otkrivanje istine, bio zabranjivan. To je najbolje osjetio "Glas koncila" koji se 1970. "drznuo" da u svom broju u veljači objavi pretpisak članka objavljenog u vatikanskim novinama "L'osservatore romano" u povodu 10-te obljetnice smrti osporavanog kardinala. I nije se sve završilo samo na tome broju ovoga popularnoga tiska.

Koliko su u nastojanju da se kardinal Stepinac potisne u zaborav, vlasti bivšeg režima uspjele, teško je procijentati. No, sigurno je jedno - mnogi o njemu "ne znaju ništa ili pak samo ponešto" - kako mi nedavno reče jedna Hrvatica iz Tuzle za kojom sam razgovarao. Zato, osjećaju dug prema čovjeku, koji je za Crkvu i narod kojima i mi pripadamo, učinio najviše što je mogao i zbog svega toga teško ispaštao. Moramo i trebamo oživjeti uspomena na njega. U povodu 30-te obljetnice smrti kardinala Stepinca na svečanoj Svetoj Misi u zagrebačkoj katedrali 10. veljače 1990-te kardinal Kuharić se založio za "etički objektivna i istinoljubiva pristup svim povijesnim zbivanjima uz depolitizaciju povijesne znanosti, preispitivanje prošlosti bez ideoloških predrasuda". Želja nam je da to ovaj put i učinimo, i da dademo u tome svoj skromni doprinos. Ali govoriti i pisati o pokojnom kardinalu nemoguće je bez prikazivanja onog dijela njegova života koji mu je toliko patnji i muka donio - o danima u

kojima je protiv njega podignuta optužnica i u kojima mu se sudilo i donesena presuda, jer su to upravo i činjenice o kojima se najmanje zna. O optužnici nije potrebno ništa više reći nego da ga je teretila za suradnju s okupatorom i ustaškim režimom za vrijeme rata, za vršenje službe vojnog vikara, za poticanje križara na suradnju sa ustašama, za korištenje tradicionalnih vjerskih slavlja za političke manifestacije ustaša, za prisilno pokatoličavanje pravoslavaca, za primanje ustaške emigracije. To je sve poznato i na tomu se od strane vlasti godinama gradila "istina" o kardinalu Stepincu. A što je pak, o toj "istini" osobno izrekao kao optuženik pred Vrhovnim sudom NR Hrvatske 3. listopada 1946. u Zagrebu, to je bilo zabranjeno znati ili o tome govoriti i pisati. Upravo zbog toga evo i nekoliko ulomaka iz tog njegovog

govora, iz kojih se može jasno razabrati ne samo dio povijesnih trenutaka Katoličke crkve u to vrijeme, nego i budućnost koja joj je na našim prostorima namijenjena od tadašnje nove vlasti:

- Na sve tužbe, koje su ovdje protiv mene iznesene odgovaram, da je moja savjest mirna, makar se publika tome smijala. Sada se ne kanim braniti niti apelirati protiv osude. Ja sam za svoje uvjerenje sposoban podnijeti ne samo ismijavanje, prezir i poniženje, nego - jer mi je savjest čista - pripravan sam svaki čas i umrijeti. Stotinu puta je ovdje ponovljen izraz "optuženi Stepinac". Ali nitko nije toliko naivan, da ne bi znao, da iza toga "optuženog Stepinca" sjedi ovdje na optuženičkoj klupi nadbiskup zagrebački, hrvatski metropolita i predstavnik Katoličke Crve u Jugoslaviji. (...)

(...) 17. mjeseci već se vodi protiv mene borba u štampi i u javnosti, inače 12 mjeseci podnosio sam faktičnu internaciju u nadbiskupskom dvoru. Upisuje mi se u krivnju prekrštavanje Srba. To je uopće neispravan naziv, jer tko je jednom kršten, ne treba ga više prekrštavati, nego se radi o vjerskom prijelazu. Ja o tome neću opširnije govoriti nego velim, da mi je savjest čista, a povijest će jednom reći o tom svoj sud. Činjenica je, da sam morao premještati župnike, jer im je prijetila opasnost smrti od pravoslavnih, jer su ih htjeli Srbi ubiti, zato što otežu s prijelazima. Činjenica je, da se u prošlo ratno vrijeme Crkva morala provlačiti kroz poteškoće kao zmija, a išlo se na ruku srpskom narodu s nakanom, da mu se pomogne, kako se dalo i moglo. (...)

(...) Gledajući kakvih terorističkih mojih čina nemate dokaza, niti će vam itko vjerovati. Sâm predsjednik vlade dr. Bakarić rekao je svećeniku Milanoviću: "Mi smo uvjereni, da iza tih akcija stoji nadbiskup, ali nemamo nikakvih dokaza". To je za mene dovoljno rečeno. (...)

(...) Državni tužilac je toliko puta ustvrdio, da nigdje nema tolike slobode savjesti, kao ovdje u ovoj državi. Slobodan sam navesti neke činjenice, iz kojih će se vidjeti protivno. Ponovno tvrdim pred svima: 260-270 svećenika poubijano je od narodnog oslobodilačkog pokreta. U nijednoj civiliziranoj državi na svijetu ne bi toliko svećenici bili tako kažnjeni za te krivice, koje im imputirate. (...)

(...) Naše katoličke škole izgrađene s toliko žrtava, oduzete su nam. Onemogućen je rad naših sjemeništa. Naša sirotišta su onemogućena. Uništene su naše tiskare i ne znam, postoji li još gdje koja. Nema više naše štampe, koju ste ovdje toliko napadali. Nije li uopće škandal tvrditi, da Crkva nije nigdje toliko slobodna kao ovdje? Nestalo je i ništa ne radi Društvo sv. Jeronima. To je teški delikt prema narodu ovako postupati s najvećom našom kulturnom institucijom. (...)

(...) Predbacili ste mi i "Karitas". Ali velim ovdje: taj je "Karitas" učinio goleme usluge našem narodu i vašoj djeci. Onda vjeronaučna obuka. Postavili ste načelo: u višim razredima srednjih škola ne može biti vjeronaučne obuke, a u nižim po volji. Kako ste mogli maloj djeci, koja još nisu dorasla, da se sama odlučuju, dozvoliti, da se odlučuju za vjeronauku, a višeskolcima, koji već imaju i

(...) Što sam govorio o pravu Hrvatskog naroda na slobodu i

nezavisnost, sve je u skladu s osnovnim principima saveznika, istaknutim u Jalti i u Atlantskoj povelji. (...)

(...) Ako mislite, da je Hrvatski narod zadovoljan ovom sudbinom ili mu eventualno još pružite priliku da se izjasni, s moje strane nema poteškoća. Poštivao sam volju svoga naroda i poštivat ću je. Optužujete me kao neprijatelja državne i narodne vlade. Molim vas, kažite mi, koja je za mene vlast bila 1941. godine? Da li pučista Simović u Beogradu, ili izdajnička, kako je vi zovete, u Londonu ili ona u Jeruzalemu, ili vaša u šumi, ili ova u Zagrebu? Dapače, i godine 1943. i 1944. da li vlada u Londonu ili u šumi? Vi ste za mene vlast od 8. svibnja 1945. Zar sam mogao slušati vas u šumi i ovdje njih u Zagrebu? Je li se uopće može dva gospodara služiti? To nije po katoličkom moralu, ni po međunarodnom ni po opće ljudskom pravu. Nismo mogli ovdje vlast ignorirati, makar bila ustaška, ona je bila ovdje. Vi mene imate pravo pitati i zvati na odgovornost od 8. svibnja 1945! (...)

(...) U školskim udžbenicima tvrdite protivno od svih dokaza povijesti, da Isus Krist nije postojao. Znajite, Isus Krist je Bog! Za Njega smo spremni umirati, a danas je nauka to, da on uopće nije postojao! Kad bi se koji profesor usudio učiti protivno, mogao bi se sigurno nadati, da će izletjeti iz škole. Ja vam kažem, g. državni tužioče, da uz ovakve uvjete nije Crkva slobodna, nego da će za kratko vrijeme biti istrijebljena. Krist je temelj kršćanstva. Vi se zauzimate za pravoslavne Srbe. Pitam ja vas, kako vi sebi zamišljate pravoslavlje bez Krista? To je jedan apsurd! Kako vi zamišljate Crkvu bez Krista? To je jedan apsurd! Za Majku Božju kaže se u knjigama, da je bila bludnica. A znadete li, da je ona za pravoslavne i katolike najsvetiji pojam? Naredujete, to je službena nauka, da je čovjek postao od majmuna! Ako imate tko tu ambiciju, neka mu bude! (...)

(...) Na ostale optužbe, kojima nas stavljate u red koljača i prijatelja terorista, velim, da nisu ni sva zlodjela u bivšoj Nezavisnoj Državi Hrvatskoj počinjena od domobrana i ustaša. Nije za Crkvu bilo lako brodit. Morala se probijati kroz mnoge poteškoće. Neka se ne misli, da ja hoću rat. Neka sadašnja vlast povede razgovore sa Sv. Stolicom. Crkva ne pozna diktata, ali nije

pravo glasa, ne dopuštate slobodno odlučivanja u pogledu vjeronauka u školi? Naše katoličke bolnice časnih sestara koliko imaju nevolja! Protiv volje ogromne većine naroda uveli ste civilni brak. Zašto niste tu slobodu izrazili više u mentalitetu našeg naroda? U Americi je to pametnije: tko hoće, civilno, tko hoće crkveno. Mi vam ne branimo stavovitu kontrolu nad brakom. Ali naš narod vrlo boli, kad mora najprije ići na oblast, a onda na crkveno vjenčanje. Da ste se na nas obratili, dali bismo vam sugestije u spomenutom smislu. Otete su zgrade nekim redovnicama u Bačkoj, neke crkve u Splitu bile su, ne znam jesu li još kao magazini. Imovina Crkve oduzeta je bez sporazuma sa Sv. Stolicom. Vidjeli ste, da narod nije htio primati tu zemlju. No materijalno pitanje to je najzadnji problem. Bolna je točka ovo:

Nijedan svećenik i biskup nije danas siguran za život ni danju ni noću. Biskup Srebrnić je na Sušaku bio napadnut od mladarije nahuškane od stanovitih ljudi i tri sata su ga gnjavili u sobi i inače napadali, a vaša policija i milicija samo gleda. Ja sam to isto iskustvo u Zaprešiću. Biskupu Buriću su također razbili kamenjem prozore, dok je bio na krizmi. Mi ovakvu slobodu smatramo iluzijom i mi nećemo biti bespravno roblje. Borit ćemo se svim zakonitim sredstvima za svoja prava i u ovoj državi. (...)

(...) U školskim udžbenicima tvrdite protivno od svih dokaza povijesti, da Isus Krist nije postojao. Znajite, Isus Krist je Bog! Za Njega smo spremni umirati, a danas je nauka to, da on uopće nije postojao! Kad bi se koji profesor usudio učiti protivno, mogao bi se sigurno nadati, da će izletjeti iz škole. Ja vam kažem, g. državni tužioče, da uz ovakve uvjete nije Crkva slobodna, nego da će za kratko vrijeme biti istrijebljena. Krist je temelj kršćanstva. Vi se zauzimate za pravoslavne Srbe. Pitam ja vas, kako vi sebi zamišljate pravoslavlje bez Krista? To je jedan apsurd! Kako vi zamišljate Crkvu bez Krista? To je jedan apsurd! Za Majku Božju kaže se u knjigama, da je bila bludnica. A znadete li, da je ona za pravoslavne i katolike najsvetiji pojam? Naredujete, to je službena nauka, da je čovjek postao od majmuna! Ako imate tko tu ambiciju, neka mu bude! (...)

(...) Na ostale optužbe, kojima nas stavljate u red koljača i prijatelja terorista, velim, da nisu ni sva zlodjela u bivšoj Nezavisnoj Državi Hrvatskoj počinjena od domobrana i ustaša. Nije za Crkvu bilo lako brodit. Morala se probijati kroz mnoge poteškoće. Neka se ne misli, da ja hoću rat. Neka sadašnja vlast povede razgovore sa Sv. Stolicom. Crkva ne pozna diktata, ali nije

protiv poštenih sporazuma. To se može. Onda će biskupi znati, što im je dužnost, i neće se trebati tražiti svećenike, da ukazuju njihovu krivnju, kao što je bilo ovdje. Konačno da kažem par riječi i o komunističkoj partiji, stvarnom mojem optužitelju. Ako se misli, da smo mi zauzimali dosadašnji stav radi materijalnih stvari, krivo je, jer mi smo ostali čvrsti evo i nakon što nas se osiromašilo. Nismo protivni tome, da radnici dodu do većih prava u tvornicama, jer je to u duhu papinskih enciklika, niti što imamo protiv pravednih reformi, ali neka

nam dozvole pristae komunizmu, ako je slobodno propovijedati i širiti materijalizam, da bude i nama pravo ispovijedati i propagirati naša načela. Katolici su za ta prava umirali i umirat će.

Ja završujem: Uz dobru volju se može doći do sporazumijevanja, no inicijativa je na današnjoj vlasti! Niti ja, niti episkopat nismo stranka za načelno sporazumijevanje, nego državna vlast i Sv. Stolica. A što se tiče mene i moga suđenja, ja ne trebam milost, savjest mi je mirna. Nastavit će se.

Josip Vele

NAŠA VJERA KRŠĆANSKI ŽIVOT ŽIVOT PO DUHU

Kršćanski život jest čitav život proživljen pred Bogom kako se on objavio u Isusu Kristu. Ono što ga izrazito čini kršćanskim jest da je on odgovor na "radosnu vijest". Evangelje: Da u Isusu muškarcu i žene uživaju novu vrijednost života.

Ako riječ "religija" znači odgovor ljudi Bogu, tada je kršćanstvo duboko religijsko. Dva neodvojiva dijela kršćanske religije su kršćanska molitva i kršćanski moral. Sva je dužnost čovjekova probuditi svoj odnos s Bogom kroz duhovni život, pa tako steći zrele kršćanske stavove i ponašanja. Molitva je moguća zato što je Bog dostupan po Kristu. U njemu, vjeruju kršćani, Bog se može spoznati, voljeti i častiti. Time počinje kršćanska molitva, a mora se nastaviti zahvalnicom, kajanjem (traženjem oprost za grijeha) i molbom.

Zahvalom, jer je u Kristu Bog objavio svoju naklonost prema čovjeku;

Kajanjem, jer u Kristu Bog oprašta;

Molbom, jer u Kristu je Bog objavio svoje namjere za čovječanstvo.

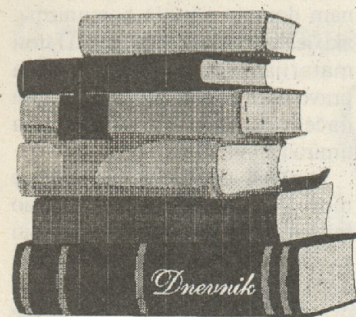
Kršćani se danas trude da molitvu dovedu u vezu sa životom u mnogim točkama. Pravi kršćani vjeruju u smrt i uskrsnuće. To znači, vjeruju da je Isus bio pogubljen raspećem na križu, okrutnom metodom koju je Rim zadržao za robove i pobunjenike.

Simbol kršćanstva je križ. U toj smrti, koja je puna okrutnosti i nepravde, izvor je spasenja. Ali sam križ ne bi mogao imati takvo značenje, značenje su mu dali događaji koji su se potom zbili.

Hrvatskom narodu kršćanstvo nije nametnuto nego mu je ponuđeno kao radosna vijest slobode i nade u život koji ne prestaje. Ta nas činjenica osobito raduje, nadahnjuje i hrabri da i mi nastavimo s navještenjem Evangelja kao osloboditeljske poruke. Zato današnje i buduće generacije našeg naroda također smiju i trebaju znati da im budućnost nije besmislena i zatvorena. Čvrsto se smijemo nadati da nam je i kao pojedincima i kao zajednici, istinska budućnost obećanja, jer Bog je naša budućnost. A evo šta o kršćanskoj budućnosti kaže Robert Linder profesor povijesti:

"Kršćanstvo će pružiti svijetu vezu s poviješću, kao što je to učinilo nakon propasti rimske civilizacije. Preživjet će bez izgleda na poteškoće koje mogu progutati svijet u sljedećih pedeset godina, iako je povijest učitelj kojem se može vjerovati, pojaviti će se snažnije no ikad u nekom novom poretku. Većem će broju ljudi dati korisnu povezanost s njihovom prošiošću i dobre izgleda za budućnost. Konačno kršćanska će vjera i dalje pružati milijunima ljudi osjećaj ravnoteže, postojanosti i smisla usred sve opasnijeg i težeg svijeta. Dugo nakon napuštanja posljednjih smicalica i hirova, naći će se kršćanski vjernici širom svijeta kako slušaju jednostavno propovijedanje Evangelja i uživaju međusobno zajedništvo i zajedništvo s Bogom".

Ana Mazić

DNEVNIK JEDNE POVRATNICE (V)

Sasvim sam sigurna da sam se konačno vratila. Prije pola godine kad sam se našla na ovom prostoru, u Zagrebu su pale mnoge oklade hoću li ostati u Tuzli ili ne. Prijatelj koji mi je ranije pisao iz Tuzle, sada mi piše iz Zagreba: "Uostalom red je da kada nam ovamo stižu 'Hrvati' iz Tuzle i mi u duhu Federacije pošaljemo nekog Hrvata ili Hrvaticu u Tuzlu.

Inače, tuzlanski "Hrvati" crkavaju od smijeha kada čuju za tvaj povratak u Tuzlu. Prestao sam pričati da mi je u ratnoj Tuzli bilo lijepo i zanimljivo jer sam vidio da me ljudi gledaju kao da sam sišao s uma. A i sama vidiš da nije loše. Nije lukuzno, ali je dinamično, jedino što nema perspektive. Zato smo i otišli. No, šalu na stranu, ti si stvarno za naš narod i Crkvu dragocjena. Pa, nakon turske okupacije u Bosni je ostalo samo 15.000 katolika i opet se katoličanstvo obnovilo. Čvrsto vjerujem da će opet biti ista stvar (...). Ako ti ikada bude teško sjeti se da Mila (njegovu ženu) nakon svakog susreta sa svekrvom kaže: "Lijepe moje granate!" Zaovi je ne pripuštam jerbo bi mi mogla zdimiti u Tuzlu..."

Vjerojatno je neukusno što citiram dio pisma u kojem stoji pomisao o mojoj dragocjenosti za Crkvu i "naš narod" u Tuzli. Razmišljam o tom komplimentu i o tom "našem narodu" s kojim sam sada prisiljena živjeti i raditi.

U ovih šest mjeseci dva puta sam bila na katoličkim blagdanima. Oba puta uočila sam da se "naš narod" nimalo nije promijenio. Svećenik je, kao i prije pet godina u sličnim prilikama, molio sam. Ostali su šutjeli. Radi li se o nepoznavanju najelementarnijih zavjaza kao što su: "Gospodine, usliši nas" ili "Svjetlost vječna neka im svijetli" ili se zbog nečega ljudi još uvijek ustručavaju javno moliti? Vrlo je neugodan taj osjećaj. Čovjek ima potrebu da se obrati okupljenima s pitanjem - zašto pozivate svećenika, zašto dolazite na ovakve skupove ili što još osim molitve možete darovati pokojniku?

Usamljena u mnoštvu "našeg naroda" mislim o tome tko može i na kakav način podučiti ovaj svijet, reći mu što to znači biti katolik, što

Hrvat i kako se ponašati u Crkvi, na groblju, za blagdan. "Barbara gens" kako nas je nekada netko pronicljivo imenovao, strpljivo nosi svoje barbarsko breme ne koristeći se činjenicom da pripada civiliziranom europskom krugu i kulturi. Možda bi za pristojno ponašanje na pogrebu trebalo uvesti kakav paket ili sličnu donaciju pa bismo imali istu renesansu kao s pjevačima.

Budući da su sada moji prijatelji (mislim na one stare, prave) ostali samo oni iz redova bošnjačkog naroda, ja sam mislila da vrlo kompetentno mogu govoriti o hrvatsko-bošnjačkim odnosima. U tim odnosima, naime, veoma intenzivno sudjelujem. To je onaj viši srednji sloj, sloj intelektualaca koji se "ufatio u čudu" i, dok se okrenemo odjednom se našao nekoliko stupnjeva niže. Poput nas i oni su promatrali svoje sunarodnjake, bivše komuniste i političke prvake kako se samo premještaju iz fotelje u fotelju. Za razliku od nas oni nisu imali kamo otići. Otišli i pokajali se, ali bi otišli s pravom ogorčeni kao i naši.

Ovdje im ti bivši komunisti pričaju o tome kako je stari sustav bio okrutan, kako su u njemu svi trpjeli i bili ponižavani. A moji prijatelji šute. Bivši komunisti i igraju na kartu te pristojnosti i šutnje. Vlast se kotrlja ulicom. Oni prvi se beskrupulozno bore za nju, oni drugi strpljivo čekaju da se opet ti loši ljudi sami po sebi uruše. Samo što se mora dugo čekati, a ljudski vijek nije dug. Taman jednu generaciju lopova prihvatiš, privikneš se na njih, naučiš preživljavati, a evo, dolaze drugi, zapravo isti pod drugim imenom!

Hoćemo li ih nadurati? Nema perspektive, veli moj prijatelj. Što to znači perspektiva? Mi koji se molimo "daj nam danas" znamo da je ta ovozemaljska perspektiva nepredvidljiva i da je samo djelomično u našim rukama. To eventualno sutra,

hvala Bogu, ne određujemo samo mi.

Kada me netko u Zagrebu upitao je li istinit kratki članak (o iseljavanju Hrvata u tuzlanskom kraju) što ga je potpisala HINA, ja sam spremno rekla da se radi o dezinformaciji.

Nikada više neću tako nepromišljeno reagirati. Ipak, ja izgleda malo znam o odnosima među "običnim" ljudima. Mržnja koja je široko posijana ima najplodnije tlo na toj širini koja se zove puk, narod. Narod se ne snalazi, čini mu se da je došlo njegovo vrijeme, u njemu progovara Kainovo sjeme i savjest se potiskuje za mirnija, druga vremena. Na djelu je najjednostavnija borba za opstanak, pravo jačega. Čista biologija. Jači tlači!

A što je činiti nama razumnima? Kakav oblik akcije nama preostaje? U želji da ne narušimo nešto što smo godinama izgrađivali i što se zove prijateljstvo, mi šutimo o incidentu. Jer incidente prave i Bošnjaci i Hrvati. Prave ih nesretni, ratom oštećeni ljudi. Oni ljudi koji su prestali biti dobri pa smješteni u svoje nacionalne torove, reže na oneiz drugog tora. Jer, incidente ne prave ni Bošnjaci ni Hrvati. To rade loši ljudi!

Moj stan, zašto to ne reći, sačuvali su Bošnjaci. Pa i o

tome šutimo. To je kao nešto normalno. Normalno za ljude koji su izgradili prijateljstvo. To je veliki posao. Nemaju svi ljudi prijatelje. Takve prijatelje koji će im sačuvati stan dvije godine. Odete i vratite se kao da niste ni išli! To ne može svatko! Čovjek se mora naučiti izgraditi sebi takove prijatelje. I znati odnjevovati takav odnos. Da prijateljstvo ne nestane zato što se promijenio politički sustav. Ili zato što je sada predsjednik općine netko tko ne pripada mom narodu! Kao da je nekada bio netko iz mog naroda na tom mjestu!

Mi smo ovaj svijet navikli promatrati iz žablje perspektive. Zato mislim da imamo dobar pogled u budućnost. Mi gledamo prema gore. Samo gore ima svjetla i nade, samo gore vode svi pravi putovi.

Oni koji na nas gledaju odozgo, svoje oči upiru prema dolje. Dolje je pad i to je njihova neminovnost, bez obzira kako superiorno izgledali i držali se. Ja sam strpljiva i molim Boga da ih načekam. Neće biti revanšizma i neobuzdane radosti kao što je nije bilo ni kada su komunisti pali (ako su pali!) Bit će nešto što je red da časni ljudi dožive kao rezultat svoje strpljivosti.

Marica Petrović

Iz rada Društva Hrvatski dom, ogranak Ljepunice

U prostorijama čitaonice Brgule 25. veljače 1995. godine održan je skup članova DHD Ljepunice. Povod ovom skupu je Javna tribina organizirana u suradnji sa DHD Tuzla. Tema tribine bila je povijest hrvatskog jezika. Vrlo uspješno predavanje održala je gospođa prof. Marica Petrović. Nazočni, njih oko stotinu, sa velikom pozornošću saslušali su izlaganje prof. Petrović, a potom je gospođa Petrović odgovorila na mnoga pitanja slušatelja, koji su sa velikom pozornošću pratili ovo predavanje.

Poslije Javne tribine održan je skup na kome je podneseno izvješće i plan rada za naredni period. U raspravi po izvješću sudjelovalo je nekoliko članova Društva. Rad ogranka ocijenjen je pozitivno i jednoglasno prihvaćen. Na program rada stavljene su manje opaske te je i on prihvaćen.

Sam odbor ogranka DHD Ljepunice pretrpio je neke izmjene. Izabrana su dva nova člana odbora, umjesto dva člana koji su dali izvjavu da više ne mogu raditi u Odboru ogranka DHD Ljepunice.

Tajnik Milorad Mazić

PRVENSTVO JUNIORA U KOŠARCI TUZLANSKO-PODRINJSKE VELEŽUPE

Zrinski prvak Veležupe

U Tuzli 22. i 23. II. '95. g. održalo se prvenstvo za juniore u košarci na kojem je sudjelovalo 7 ekipa iz Tuzlansko-podrinjske veležupe. Prvenstvo se odigralo u Univerzitetskoj dvorani, u okviru dvije skupine.

Skupinu A sačinjavali su timovi:

- A1 - Brčko 108
- A2 - Zmaj od Bosne
- A3 - Sloboda-Dita
- A4 - Lukavac

Skupinu B sačinjavali su:

- B1 - Banovići
- B2 - Zrinski
- B3 - Živinice

U okviru svojih skupina, gdje se igralo svatko sa svakim, najbolji su bili "Zmaj od Bosne" iz A i "Zrinski" iz B skupine, ekipe koje nisu nisu doživjele ni jedan poraz.

U međusobnom susretu, za prvaka regije, bolji je bio "ZRINSKI" i zaslužno pobijedio ekipu "Zmaja od Bosne" rezultatom 80:79. U toj dramatičnoj utakmici rezultat je bio neizvjestan do kraja, iako je ekipa "ZRINSKOG" do pred kraj utakmice vodila konstantno sa nekoliko poena razlike. U zadnjim minutama igre "Zmaj od Bosne" je uspio povesti sa 3 poena razlike, ali je bolja i uigranija ekipa ZRINSKOG odmah poravnala rezultat i povel sa jednim poenom uzadnjem minutu, te je tim rezultatom i završena utakmica.

Za treće mjesto igrali su drugi u svojoj skupini, odnosno "Sloboda-Dita" i "Živinice", te je iskusnija ekipa "Slobode-Dite" bez većih problema svladala ekipu "Živinica" rezultatom 94:74.

Rezultati u B skupini:

Banovići - Zrinski 43:78

Rezultati u A skupini:

Zmaj od Bosne - Sloboda-Dita 74:72

Brčko 108 - Sloboda-Dita 0:20 (Nije došla ekipa Brčko 108 pa se registruje tim rezultatom)

Zrinski - Živinice 83:52

Brčko 108 - Zmaj od Bosne 58:75

Zmaj od Bosne - Lukavac 81:40

Živinice - Banovići 68:52

Sloboda-Dita - Lukavac 89:56

Brčko 108 - Lukavac 41:61

EKIPA ZRINSKOG

- 15 Igor Pejić
- 6 Nermin Pašalić
- 7 Sanel Ibršimović
- 12 Igor Todorović
- 14 Jasmin Tupković

- 11 Dario Jakovljević
- 10 Jasenko Ezezević
- 13 Nedim Selmanović
- 8 Azur Miraščić
- 9 Zlatko Savić

Trener za rad s mladim selekcijama: Vlatko Šeparović, a trener seniora Zdenko Pavić.

Državno prvenstvo odigrat će se u ljetnim mjesecima tekuće godine na njemu će sudjelovati prvaci svih veležupa.

Novo pobjede "Zrinskog"

Ovaj vikend za košarkaše "Zrinskog", za razliku od prethodnog, kada su doživjeli dva poraza, protekao je uspješno. "Zrinski" je izborio dvije nove pobjede protiv momčadi iz zeničke regije i to: KK "Zrinski" : KK "Termoelektrana Kakanj" 85 : 68

KK "Zrinski" : KK "Čelik" Zenica 90 : 83

Nakon ovih utakmica "Zrinski" je u prvoj polovini prvenstva izborio pet pobjeda i dva poraza. U drugom dijelu prvenstva "Zrinski" gostuje kod svih momčadi iz zeničke regije i od ishoda sa ovih gostovanja ovisit će ostvarenje cilja, a to je plasman do četvrtog mjesta koje jamči sudjelovanje i u narednom ciklusu takmičenja u A-1 ligi.

Najbolji pokazatelj forme "Zrinskog" u prvenstvu je i posljednja odigrana utakmica protiv "Čelika" iz Zenice. Prvo poluvrijeme Zeničani su riješili u svoju korist rezultatom 58 : 35. Nakon vrlo loše odigranog prvog dijela, drugi je dio "Zrinski" riješio u svoju korist rezultatom 55 : 25, te je u konačnici slavio pobjedu od 90 : 83. Ukoliko se želi postići zadani cilj ove oscilacije u igri "Zrinskog" morat će se prevazići.

Vlatko Šeparović

GLASNIKOVA KRIŽALJKA

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
12				13	14					
15			16				17			
18			19				20			
21		22				23				
24						25			26	
27		28			29					30
31	32			33					34	
35			36					37		
38			39				40			
41					42					

VODORAVNO: 1. amer. prof. boksač, Leon, 6. požudnost, 12. Noin kovčeg-barka, 13. naziv tuzlanskog HKD, 15. glazbeni znak za opetovanje, 16. grad u Grčkoj, 17. engl. diskografska tvrtka, 18. "Air Mail", 19. franc. općina u departmanu Cotes-du-Nord, 20. kratka reklamna emisija, 21. rasteljiva tkanina, 23. priča o legend. herojima, 24. liturgijska pjesma, tužbalica djevice Marije, 28. povišen glas "a", 29. mali žrtvenik, 31. rijeka u Bugarskoj, 33. lakrdijaš, 34. element tulji, 35. rt kod Los Angelesa, SAD, 36. vrpca, 37. vrsta udarca u igri "polo", 38. opera G. Verdia, 40. skladatelj opere "Dorica pleše" Krsto, 41. krhotina, rbina, 42. načela rada i ponašanja.

USPRAVNO: 1. vrsta amer. palme, 2. najviši crkv. dostojanstvenik jedne zemlje, 3. matem. nepoznanica, 4. kratica SAD države Nebraska, 5. fotomehanička slika, 6. trom, inertan, 7. stablo vinove loze, 8. nota solmizacije, 9. prilagodavač, konverter, 10. sirova životinjska mast, 11. raditi na tkačkom stroju, 14. služba vjerovjesnika, 16. njem. pjevač, tenor, Helmut, 19. zvijezda u savzijeđu Orla, 20. neznanat, nevelik, 22. jedan obrtnik, 23. ruski otok u Kurilima, 25. zagrebački TV-voditelj, Oliver, 26. ceremonija, 27. bez mrlje, bistro, 30. muklo, bez riječi, 32 engl. otok u La Manču-u, 33. dio kuta, 36 grad u Australiji, 37. "Croatian democratic union", 39. dva suglasnika, 40. auto znak za Ogulin.

RJEŠENJE KRIŽALJKE BROJ 35

VODORAVNO: 1. RUKSAK, 6. DANSKA, 12. ITON, 13. APOTEKAR, 15. ZOV, 16. AKERA, 17. URA, 18. IR, 19. ETAPA, 20. STOK, 21. KASKADE, 23. AVE, 24. KALKULATORI, 28. DES, 29. NEOTIKA, 31. EPIR, 33. MIRNA, 34. AL, 35. RAZ, 36. MACIA, 37. ORA, 38. ZEMNI GAS, 40. ULUS, 41. ARIMAO, 42. TALASI.

USPRAVNO: 1. RIZIK, 2. UTORAK, 3. KOV, 4. SN, 5. KAKADU, 6. DORA, 7. ATA, 8. NE, 9. SKUTERI, 10. KARO, 11. ARAKA, 14. PEPELJICA, 16. ATAKS, 19. EKLER, 20. SVOTA, 22. SADIZMI, 23. ATENA, 25. AORIST, 26. IKARUS, 27. BERZA, 30. ALAZI, 32. PAER, 33. MAGO, 36. MIA, 37. OLA, 39. NM, 40. UL.

Robert Štraus

HRVATSKI DOM
"GRADOVRH" d.o.o.

BOSNA
OSIGURANJE

T U Z L A
Salineatrans

TRANSPORTNO USLUŽNO I TRGOVINSKO PREDUZEĆE, EXPORT-IMPORT sa p.o.
75000 Tuzla, Partizanska 2 (Soni trg) tel.239-438 (dir) 239-350,
ŽR 12200-601-22662 D.R. 12200-601-8621 SDK Tuzla

Ul. Rudarska 72, Tuzla
Tel: 075 215-585, 232-221, 233-257
za inozemstvo:
++385-75-821-111

DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU, ZA PROIZVODNJU,
UNUTARNJU I VANJSKU TRGOVINU "SOLI" Tuzla

**ZNANJE,
POSLOVNOST,
SIGURNOST,
NAŠA I VAŠA
ORIJENTACIJA U
BUDUĆNOST**

SOLI